

การศึกษาด้านภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับโนภาพแห่งตน
และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

นันทิกา แยมสรวด

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถนนวิโร ๑๐ พระโขนง กรุงเทพมหานคร ๒๕ ๒๕๒๑๕๗๕ ๒๕๒๑๕๐๕๐

๑๐ ส.ค. 2523

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2522

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

79067

การศึกษาสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับในภาพแห่งตน
และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี

บทคัดย่อ
ของ
นันทิกา แหม่สรวล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2522

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับโนภาพแห่งตน และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าสภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับโนภาพแห่งตนและพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลหรือไม่ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะเป็นบงกับ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนประจำอำเภอ จังหวัดราชบุรี และเป็นนักเรียนที่อยู่กับบิดามารดา อยู่กับบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในปัจจุบัน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 580 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว 1 ฉบับ แบบทดสอบ 3 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบวัดโนภาพแห่งตนตามอัตภาพและคนตามปณิธาน แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ใช้ $T - test$ ทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ มีโนภาพแห่งตนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .94$) ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง มีโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.98$) และนักเรียนที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกันและแบบแยกกันอยู่ มีโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($T = -4.24$)

2. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 584.96$) แต่มีพฤติกรรมเป็นบงกับไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีพฤติกรรมเป็นบงกับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 72.12$)) และนักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่
ด้วยกัน แบบแยกกันอยู่ มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ แต่มีพฤติกรรมบีบบังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T = 1.96$)

3. นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาสูง
($R = .7591$) และนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะ
บีบบังคับต่ำ ($R = .1290$)

A STUDY OF THE RELATIONSHIP OF FAMILIES' STATUS,
SELF - CONCEPT AND INTERPERSONAL REACTION
OF M.S. 3 STUDENTS, RATCHABURI.

AN ABSTRACT

BY

NANTIGA YAMSRUAL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1979

A Study of the Relationship Of Families' Status, .

Self - concept And Interpersonal Reaction

Of M.S. 3 Students, Ratchaburi.

The present study is an attempt to study of the relationship of families' status, self - concept and interpersonal reaction. The author used one questionnaire and three tests measuring the above psychological factors with a ~~purposive~~ sample of 580 secondary third graders. The statistically significant findings will be presented as follows :

a. No significant differences between self - concept means of higher, middle and lower family status students. Significant differences between self - concept means of the democracy, the overprotection and the rejection child rearing practical students at .01 level. And significant differences between self - concept means of the complete and the separate family students at .01 level.

b. Significant differences between interpersonal reaction, problem oriented means of higher, middle and lower family status students. No significant differences between interpersonal reaction, threat oriented means of higher, middle and lower family status students. And no significant differences between interpersonal reaction, problem oriented means of the democracy, the overprotection and the rejection child rearing practical students. Significant differences between interpersonal reaction, threat oriented means of the democracy, the overprotection and the rejection child rearing practical students. And no significant differences between

interpersonal reaction, problem oriented means of the complete and the separate family students. Significant differences between interpersonal reaction, threat oriented means of the complete and the separate family students at .01 level.

c. Significant relationship between self - concept and interpersonal reaction, problem oriented at .01 level. And no significant relationship between self - concept and interpersonal reaction, threat oriented.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้ว เห็น
สมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

.....ประธาน

.....รองศาสตราจารย์.....กรรมการ

เมษายน ๒๕๒๒

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะผู้เขียนได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ประสาท หลักลีลา และอาจารย์พรพนิต วาณิชการ ที่ได้กรุณาเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้เขียนขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านศึกษาธิการเขตการศึกษา 5 ผู้อำนวยการ อาจารย์แนะนำ คณะอาจารย์ในโรงเรียน และขอขอบใจนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ความ รวมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทองหล่อ วิภาวิน และคุณวิเชียร เกตุสิงห์ ที่กรุณาให้ คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ ร.อ.สกล แยมสรวด ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้ปริญญานิพนธ์ สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ ด้วยการเป็นผู้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ งาน ทุกอย่างเสร็จสิ้นไปอย่างเรียบร้อย

นันทิกา แยมสรวด

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	11
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษา	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	8
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	13
	สถานการณ์ของครอบครัว	13
	มโนภาพแห่งตน	25
	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	31
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	33
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล	37
	กลุ่มตัวอย่าง	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว	39
	แบบทดสอบการยอมรับเลี้ยงดู	39
	แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน	40
	แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	42
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	47

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
	การเสนอผลการวิเคราะห์	50
	ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	50
	การศึกษาและเปรียบเทียบสถานการณ์ภาพของครอบครัว ที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน	50
	การศึกษาและเปรียบเทียบสถานการณ์ภาพของครอบครัว ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	63
	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	82
5	สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	83
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	83
	กลุ่มตัวอย่าง	83
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
	การวิเคราะห์ข้อมูล	86
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
	อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	90
	อภิปรายผล	90
	ข้อเสนอแนะ	93
	บรรณานุกรม	96
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก	101
	ภาคผนวก ข	107

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียน	37
2	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม เปรียบเทียบเป็นร้อยละ	51
3	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร เปรียบเทียบเป็นร้อยละ	52
4	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน	53
5	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนในภาพแท่งคน เปรียบเทียบระหว่างนักเรียน ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ	54
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแท่งคนของนักเรียน ที่จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	55
7	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนในภาพแท่งคน เปรียบเทียบระหว่างนักเรียน ที่จำแนกตามสถานภาพการ อบรมเลี้ยงดูบุตร	56
8	เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแท่งคนของนักเรียน ที่จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	57
9	เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแท่งคนของนักเรียน ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครอง	58
10	เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแท่งคนของนักเรียน ที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยและแบบทอดทิ้ง	59
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแท่งคนของนักเรียน ที่มีสถานภาพการ อบรมเลี้ยงดูบุตร แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง	60
12	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนในภาพแท่งคน เปรียบเทียบระหว่างนักเรียน ที่จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา	61

13	เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแห่งตน ของนักเรียนที่จำแนกตามสถานภาพการยอมรับของบิดามารดา	62
14	แสดงคาสติพิพัตฐานของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	64
15	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	65
16	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูงและระดับต่ำ	66
17	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูงกับระดับต่ำ	67
18	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม รวบรวมสนองของนักเรียน ที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับกลางและระดับต่ำ	68
19	แสดงคาสติพิพัตฐานของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	69
20	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ	70
21	แสดงคาสติพิพัตฐานของคะแนนพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	71
22	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ของนักเรียนที่มีสถานภาพการ เลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย และแบบให้ควบคุมครองและแบบทอดทิ้ง	72
23	แสดงคาสติพิพัตฐานของคะแนนพฤติกรรม รวบรวมสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามสถานภาพการ อบรมเลี้ยงดูบุตร	73

24	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง	74
25	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง	75
26	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง	76
27	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง	77
28	แสดงความคิดเห็นพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา	78
29	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหของนักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดา แบบอยู่ด้วยกันและแบบแยกกันอยู่	79
30	แสดงความคิดเห็นพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดา แบบอยู่ด้วยกันและแบบแยกกันอยู่	80
31	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองลักษณะบีบบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดา แบบอยู่ด้วยกันและแบบแยกกันอยู่	81

32	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ	82
33	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของมโนภาพแห่งตน จำแนกตาม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	102
34	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของมโนภาพแห่งตน จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	102
35	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของมโนภาพแห่งตน จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา	103
36	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	103
37	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	104
38	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	104
39	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	105
40	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา	105
41	ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา	106

บทนำ

✳ ระบบสังคมเป็นระบบที่ใหญ่และซับซ้อนระบบหนึ่งของประเทศ ในการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องศึกษาให้เกิดความเข้าใจระบบสังคมแต่ละสังคมว่า มีลักษณะความสัมพันธ์เป็นอย่างไร โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม ในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลต้องมีความสัมพันธ์กัน สามารถช่วยกันคือ ระเบียบบุคคล ระเบียบกลุ่มและระเบียบสังคม ความสัมพันธ์ระดับบุคคลประกอบด้วย มิติทางจิตวิทยา ได้แก่ ค่านิยม ทศนคติ ความสนใจ ความรู้สึกนึกคิดและการแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อบุคคล ความสัมพันธ์ระดับบุคคลจึงเป็นระดับพื้นฐานที่ส่งผลต่อไปยังระดับกลุ่มและระดับสังคม เพราะมิติทางจิตวิทยาเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับการสร้างเสริมและถ่ายทอดมาตั้งแต่เกิดจนกลายเป็นบุคลิกภาพ ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่ดีในระดับบุคคลก็จะช่วยให้ความสัมพันธ์ในระดับกลุ่มและระดับสังคมดำเนินไปอย่างดีด้วย

ตามทัศนะของนักจิตวิทยา บุคลิกภาพเป็นผลรวมของการผสมผสานกันของคุณลักษณะต่าง ๆ และพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล เช่น สติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ค่านิยม ความสนใจ อารมณ์ การแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อบุคคล และการเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม จำเนียร ช่วงโชติ (จำเนียร ช่วงโชติ 2517 : 23) ได้เขียนสรุปไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นกระบวนการสร้างหรือจัด ส่วนประกอบของแต่ละบุคคลทั้งภายในและภายนอก และได้อธิบายไว้ว่าส่วนประกอบภายในหมายถึง ลักษณะทางร่างกาย พันธุกรรม สติปัญญา ธรรมชาติของอารมณ์ ข้อจำกัดของจุดเด่นและจุดอ่อน และความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ส่วนประกอบภายนอกหมายถึง ความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่น ๆ อันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมาจากสิ่งแวดล้อม

บ้านและครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมแรกที่เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยมีพ่อแม่เป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านขึ้น เพื่อให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่เป็นพื้นฐานของสังคม พ่อแม่จะใช้วิธีการถ่ายทอด อบรมสั่งสอนและสร้างเสริมให้เด็กเป็นสมาชิกใหม่ที่สมบูรณ์ของสังคม นักสังคมวิทยา เรียกวิธีการนี้ว่า กระบวนการสังคมประกิต (Socialization)

เบอร์เจอร์และลักแมน (Kando. 1971 : 175 อ้างอิงมาจาก Berger and Luckman. 1966) เขียนอธิบายไว้ว่า กระบวนการสังคมประภคิระยะแรก (Primary Socialization) มีส่วนประกอบของวัฒนธรรมประจำชาติ ได้แก่ ภาษา แผนของพฤติกรรม (program of behaviors) แรงจูงใจ (motive) และการอธิบายเกี่ยวกับตน (self) และแคนโค (Kando. 1971 : 179) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้วสรุปไว้ว่า กระบวนการสังคมประภคิเป็นกระบวนการที่บุคคลแต่ละคนเรียนรู้เกี่ยวกับการคาดคะเนปฏิกริยาตอบสนองของบุคคลอื่น ในรูปของการสวมบทบาท การทำตามความคาดหวังและการควบคุมพฤติกรรมของตัวเอง นอกจากนี้ยังมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้นด้วย

มิด (Kando. 1971 : 178 อ้างอิงมาจาก Mead. 1934) กล่าวว่า จากการปฏิสัมพันธ์ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เริ่มด้วยการสวมบทบาทของพ่อและแม่ โดยเด็กจะยอมรับเอาเอกลักษณ์ (Identity) ของบิดามารดา และยึดถือเป็นโลกของตัวเอง ขณะเดียวกันเด็กก็จะเรียนรู้บทบาทของตัวเอง ด้วยการสวมบทบาทที่บิดามารดากำหนดให้ บิดามารดาจึงเป็นบุคคลที่ฝึกให้เด็กรู้จักประภคิปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทของตัวเองในสังคม และพาร์สันส์ (Baldwin. 1968 : 565 อ้างอิงมาจาก Persons. 1960) ศึกษาพบว่า ในกระบวนการสังคมประภคินี้ บิดามารดาจะแสดงการยอมรับเด็ก ให้คำแนะนำและเสนอเกณฑ์ปกติของผู้ใหญ่โดยให้รางวัลและทำโทษ เพื่อให้เด็กยอมทำตามเกณฑ์ปกตินั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดาในระยะเริ่มต้น เป็นการที่บิดามารดารวบรวมเอาความรู้ที่ถูกต้องมาใช้ควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ให้เกิดความเชื่อที่มั่นคง เกิดความรู้และความรู้สึกในสิ่งที่เป็นความจริง เป็นการวางพื้นฐานโครงสร้างของพฤติกรรมและพื้นฐานของความรักที่แท้จริง เพื่อช่วยให้เด็กแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อในการติดต่อสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์ในระหว่างสมาชิกของครอบครัวจะเป็นไปอย่างถาวร และทำให้เด็กมีเอกลักษณ์ที่มั่นคงฝังแน่นในตัวเด็ก (เบญจจิรภัทรพินล 2515 : 4)

นักจิตวิทยาเชื่อว่า ขณะที่เด็กเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตัวให้เป็นไปตามความคาดหวังของบิดามารดา ด้วยการสวมบทบาทที่บิดามารดากำหนดให้ เด็กก็จะค้นพบว่า ตัวเองเป็นบุคคลอีกบุคคลหนึ่งต่างหาก และเกิดความเข้าใจในคุณลักษณะของตนเอง ว่าตนเองนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น และมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง คือเกิดมโนภาพแห่งตน (Self-concept) ขึ้นนั่นเอง

คูลี (Kando. 1971 : 182 อ้างอิงมาจาก Cooley. 1902) อธิบายไว้ว่า
 เด็กที่รู้จักใช้คำสรรพนามเรียกบุคคลได้ จะรู้จักตนเอง ตั้งแต่อายุ 3 ขวบ เด็กจะรู้จักคนทั้ง
 ที่อยู่ในบทบาทของผู้กระทำ (subject) และผู้ถูกกระทำ (object) และรู้จักแบ่งพฤติกรรม
 ในลักษณะของการเป็นเจ้าของ การก้าวร้าวและการต่อสู้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เด็กได้รับการวาง
 รากฐานมาจากบิกามารคานั้นเอง ดังที่อาร์กัยล์ (Argyle. 1973 : 55) ได้กล่าวว่าเด็กจะ
 ยึดเอาบิกามารคาเป็นเหมือนรูปแบบ (model) และเด็กจะเลียนแบบบิกามารคาที่เป็นเพศเดียวกับ
 กันกับเด็ก เด็กจะพยายามทำตนให้เป็นพวกเดียวกันกับบิกามารคา ด้วยการเลียนแบบพฤติกรรม
 ความคิด ความเชื่อ หัตถ์คติ และความรู้สึกของบิกามารคา บิกามารคาจึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการ
 วางพื้นฐานพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กมากกว่าบุคคลอื่น ๆ

มูเสนและคองเกอร์ (Musen and Conger. 1956 : 250) ศึกษาพบว่า พื้นฐาน
 พฤติกรรมของเด็กเกิดขึ้น เนื่องมาจากบรรยากาศของบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีความสัมพันธ์กันดี เด็ก
 ก็จะแสดงความเป็นมิตรและมีความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้านด้วย นอกจากนี้แอดเลอร์ (Adler.
 อ้างอิงมาจาก จันทมาศ ชื่นบุญ 2515 : 234) มีความเชื่อว่า ระยะ 5 ปีแรกของชีวิตคนเรา
 เป็นระยะที่สำคัญที่สุด บิกามารคาจึงต้องสร้างบุคลิกภาพพื้นฐานที่ดีและมั่นคงให้แก่เด็ก เพื่อสร้างให้
 เด็กเป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะที่พอดี ดังที่โคมส์และสไนกก์ (วัชรวิ ฐาคำ 2517 : 40 อ้างอิงมาจาก
 Combs and Snigg. 1960) ได้อธิบายบุคลิกลักษณะที่มีความพอดีไว้เป็น 3 ลักษณะคือ (1) การ
 มองเห็นความดีงามในตัวเอง เช่น การมองเห็นตนเองเป็นคนที่เกียติ เป็นคนมีคุณค่า เป็นคนมีความสามารถ
 เป็นที่ต้องการและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น การรู้ว่าเป็นคนมีค่าและเข้าใจตนเองได้ถูกต้องตามที่
 ตนเป็นอยู่จริง จะช่วยให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการครองชีวิต (2) การยอมรับและปรับแนวความคิด
 ของตนให้เข้ากับความคิดของผู้อื่นแวดล้อม คือสามารถยอมรับแนวความคิดต่าง ๆ ไว้ในความรู้สึกนึกคิด
 ของตนได้ บุคคลที่มีการยอมรับเป็นคุณลักษณะประจำตัว จะให้โอกาสตนเองได้พิจารณาประสมการณ
 ต่าง ๆ ไม่ว่าประสมการณนั้นจะน่ากลัว มีส่วนบีบคั้นและมีอันตรายหรือไม่สมอารมณ์ของตนเองก็ตาม
 และจะจัดปรับประสมการณนั้นให้เข้ากับตนเอง ให้เข้ากับโลกที่ตนยอมรับอยู่ (3) การเป็นคนพอ
 และการสร้างเอกลักษณ์ในตนเอง ยิ่งบุคคลเป็นคนพอมากเท่าไร บุคคลก็ยิ่งจะมีความสามารถที่จะทำ
 ตนให้มีเอกลักษณ์เดียวกันกับคนอื่น ๆ ได้มากขึ้นเท่านั้น เพราะเมื่อบุคคลยอมรับตนเองได้ ก็จะยอม

รับโลกแวดล้อมได้ในที่สุด ดังนั้นการสร้างบุคลิกลักษณะที่พอดีไว้ในตัวเด็ก ย่อมเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้เด็ก เพื่อเด็กจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นต่อไป

ฟรอมม์ (ประมาญ กิคคินสัน 2511 : 110 อ้างอิงมาจาก Fromm. 1966) ได้กล่าวไว้ว่า การมีบุคลิกภาพที่ดี จะช่วยให้บุคคลรู้สึกว่ามีชีวิตมีความหมาย โดยการยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองอย่างตรงไปตรงมา คือเกิดมโนภาพแห่งตนตามความเป็นจริงตามที่ตนเป็น ส่วนการที่บุคคลจะเกิดมโนภาพแห่งตนตามความเป็นจริงตามที่ตนเป็นได้อย่างไรนั้น โกลด์เนอร์และโกลด์เนอร์ (Gouldner and Gouldner. 1963 : 52) ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก จะอธิบายลักษณะของเด็กหลาย ๆ ลักษณะ ตามที่เขารับเอาเอกลักษณ์ของสังคมไว้ และคาดหวังว่าเด็กจะประพฤติตัวให้เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดให้ และจะประมาณค่าเด็กตามลักษณะที่กำหนดให้ด้วย บุคคลเหล่านั้นจะสอนเด็กให้รู้จักตัดสินตนเองตามค่านิยม เช่น ความซื่อสัตย์ ความสะอาด และความสำรวมในการเรียน สิ่งเหล่านี้ย่อมจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของมโนภาพแห่งตน ชัลลิเวน (จุฬพล พูลภัทรวิวิน 2514 : 5 อ้างอิงมาจาก Sullivan. 1948) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า แม่เป็นบุคคลแรกที่ก่อให้เกิดมโนภาพแห่งตนขึ้นในตัวเด็ก

* แฟรนค์เซน (Frandsen. 1961 : 472) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนเป็นผลรวมของทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึก และค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะของตนเอง และแฮคเลอร์ (Hall and Lindzey. 1970 : 118 อ้างอิงมาจาก Adler. 1965) กล่าวว่าเช่นกันว่า ความรู้สึก ทัศนคติ และความเชื่อ ก่อรูปร่างขึ้นอย่างเด่นชัดทั้งแก่ตัวเด็ก โดยจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงเป็นอันใดเลย เมื่อเป็นเช่นนั้นมโนภาพแห่งตนที่เกิดขึ้นในตัวเด็กย่อมเปลี่ยนแปลงได้ยาก และนอกจากนี้มโนภาพแห่งตนยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก

นักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่แสดงออก เป็นผลเนื่องมาจากความนึกคิดเกี่ยวกับตน โคมส์และสไนก์ (วัชร ฐาคำ 2517 : 38 อ้างอิงมาจาก Combs and Snigg. 1960) กล่าวว่า เป้าหมายของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ย่อมอยู่ที่การได้เป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคนเข้าใจตนเองและมองเห็นตนเองได้อย่างถูกต้องสมตามความปรารถนาได้จากคำกล่าวและการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยา ที่ผู้วิจัยนำมากล่าวอ้างถึงนี้ จึงสรุปได้ว่า **ปิกนาร์กา** เป็นคนกลุ่มแรกที่วางรูปแบบพฤติกรรมพื้นฐานให้แก่เด็ก และวางแผนพฤติกรรมของเด็กล่วงหน้าด้วย พร้อมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมและทัศนคติให้แก่เด็ก และ

เป็นผู้ก่อรูปร่างของถนนขึ้น ทำให้เด็กเกิดมโนภาพแห่งถนนตามบทบาทและความรู้สึกที่บิดามารดากำหนดให้ และจะฝังแน่นอยู่ในตัวเด็ก ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่าเด็กจะเติบโตขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในระดับกลุ่มและระดับสังคมก็ตาม นักจิตวิทยาากลุ่มที่นำมากล่าวอ้างเรื่องนี้ ยังมีความเชื่อมั่นในภาพแห่งถนนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงยากมาก ถ้าแม้จะเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็เพียงส่วนน้อย โครงสร้างพื้นฐานของมโนภาพแห่งถนนยังคงอยู่เช่นเดิม นับว่าบิดามารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งถนน และพฤติกรรมของเด็กมากกว่าบุคคลแวดล้อมอื่น

เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดเห็นไปในแนวเดียวกันกับนักจิตวิทยาากลุ่มนี้ว่า บิดามารดามีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าบุคคลอื่น จึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ของครอบครัวที่ส่งผลต่อมโนภาพแห่งถนน และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องถนนและการแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลยิ่งขึ้นกว่าเดิม ผลของการศึกษารั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ที่เป็น บิดา มารดา ครู อาจารย์ อาจารย์แนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เพื่อจะได้แนวคิดนำไปใช้เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดสิ่งที่เป็ประโยชน์ให้แก่เยาวชน เพื่อช่วยให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี สามารถมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นและสังคมอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นการช่วยให้เยาวชนปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม และมีสุขภาพจิตดี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่าสถานการณ์ของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพการสมรสของพ่อแม่ สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งถนนแตกต่างกันหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าสถานการณ์ของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งถนนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษารั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทและอิทธิพลของครอบครัวว่า แต่ละสถานการณ์ของครอบครัวสัมพันธ์กับมโนภาพแห่งถนน และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลแตกต่างกันแค่ไหน และยัง

ช่วยให้ความเห็นระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรหรือไม่ นอกจากนี้ผลของการศึกษาค้างนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางให้พ่อแม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของเยาวชนยิ่งขึ้น และจะได้เกิดแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดและสร้างเสริมให้เยาวชนเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี สามารถมองเห็นมโนภาพแห่งตนตามความเป็นจริง และแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้เยาวชนสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ได้ตลอดชีวิตของเขา

ขอบเขตของการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้างนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2521 ของโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดราชบุรี ส่วนวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มโรงเรียนอย่างจงใจ และเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรืออยู่กับบิดา หรืออยู่กับมารดา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในปัจจุบัน คัดเลือกไว้ประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกตามโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	109
2. โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์	120
3. โรงเรียนโพธารณานาเสนี	158
4. โรงเรียนหนองโพวิทยา	42
5. โรงเรียนปากท่อพิทยาคม	23
6. โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	71
7. โรงเรียนบางแพะปฐมวิทยา	34
8. โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์	23
รวม	580

2. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร

สถานภาพการสมรสของพ่อแม่

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่

มโนภาพแห่งตน

ตอนที่ 2 ศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนอง

ระหว่างบุคคล

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร

สถานภาพการสมรสของพ่อแม่

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่

พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง

บุคคล

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

มโนภาพแห่งตน

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่

พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา บิดาหรือมารดา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และถือว่าคุณลักษณะเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา มีระบบ มีโครงสร้าง มีคุณสมบัติที่สามารถพบและอธิบายโดยอาศัยกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ได้ ก็สามารถหาวิธีการทางสถิติมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานภาพของครอบครัว หมายถึงสถานภาพต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา
2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว หมายถึงระดับสถานภาพของครอบครัวของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งวัดได้ด้วยการศึกษา ลักษณะอาชีพ รายได้ประจำต่อเดือนของบิดา ตามเกณฑ์ผู้วิจัยตั้งขึ้น โดยอาศัยสถิติการสำรวจรายการใช้จ่ายของครอบครัว พุทธศักราช 2506 ในกรุงเทพมหานคร และทั่วประเทศ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี กับแนวทางการแบ่งรายได้ของการเคหะแห่งชาติ พ.ศ. 2516 ประกอบกับอาศัยหลักการแบ่งชนชั้นในสังคมไทยของ ดร.ไพฑูรย์ เกื้อแก้ว (2506) เป็นแนวทางนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เป็นเกณฑ์ในการจัดระดับความแตกต่างของระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

2.1 ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง บิดาหรือหัวหน้าครอบครัว ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ อย่างน้อย 2 ประการ คือ

2.1.1 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป

2.1.2 ลักษณะอาชีพ เป็นผู้บริหารงานอาชีพวิชาชีพชั้นสูง ผู้จัดการและวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับสูง ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ทั้งระดับพิเศษหรือเทียบเท่าขึ้นไป นักการเมืองที่มีอำนาจ นักวิชาการที่มีชื่อเสียง ครูอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย หรือเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่

2.1.3 รายได้เฉลี่ย ต้องมีรายได้เกินกว่า 4,000 บาทต่อเดือน

2.2 ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง บิดาหรือหัวหน้าครอบครัว ต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้อย่างน้อย 2 ประการ คือ

2.2.1 ระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.6 เดิม) ขึ้นไป จน
ถึงระดับปริญญาโท

2.2.2 ลักษณะอาชีพ เป็นผู้ประกอบการอาชีพวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับกลาง
คือ ข้าราชการพลเรือน หรือทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป จนถึงชั้นเอก หรือ
เทียบเท่า พ่อค้านักธุรกิจหรือเจ้าของร้านขนาดกลาง หรือนักหนังสือพิมพ์

2.2.3 รายได้โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1,500 - 4,000 บาทต่อเดือน

2.3 ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ บิดาหรือหัวหน้าครอบครัว จะ
ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้อย่างน้อย 2 ประการ คือ

2.3.1 ระดับการศึกษา ตั้งแต่ที่ไม่ได้รับการศึกษาสามัญจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3
(ม.6 เดิม)

2.3.2 ลักษณะอาชีพ เป็นเสมียนพนักงาน คนขายของในห้างร้านหรือองค์กร
กรรมกรมีฝีมือ และปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต งานที่ไม่ใช่ช่างฝีมือ ผู้ให้บริการอื่น ๆ
ผู้ให้บริการในครอบครัว ชวนา ชากสวน ชากโร (ขนาดเล็ก)

2.3.3 รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 1,500 บาทต่อเดือน

3. สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร หมายถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา
ที่สามารถแยกออกให้เห็นได้เกณฑ์ 3 ลักษณะ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรม
เลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ควบคุมครอบงำมากเกินไป ซึ่งแบ่งลักษณะทั้ง 3 นี้ได้
จากการทดสอบความรู้สึกของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
รู้สึกว่า ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทน ไม่ค้ายใจและไม่เข้มงวดกวดขัน
จนเกินไป ให้การยอมรับนับถือความสามารถ ความคิดเห็น และให้ความร่วมมือตามโอกาสอัน
เหมาะสม

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าตนเองถูก
เกลียดชัง หรือถูกปล่อยให้อะไรก็ได้ตามใจปรารถนา โดยไม่ได้รับการเอาใจใส่ หรือการแนะนำ
ช่วยเหลือเท่าที่ควร

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองถูกปฏิเสธไม่ให้ทำอะไรได้ตามใจปรารถนา หรือถูกคอยควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนต้องการ และมักจะถูกคอยคุ้มครองให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

7. สภาพภาพการสมรสของบิดามารดา หมายถึงสภาพการสมรสของบิดามารดา แบ่งออกเป็น 2 สภาพ คือ

7.1 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

7.2 บิดามารดาแยกกันอยู่ โดยการหย่าร้างหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

8. มุมมองตนเอง หมายถึงการมองเห็นว่าตัวเองเป็นบุคคลหนึ่งที่แยกจากบุคคลอื่น โดยเข้าใจว่าตัวเองคืออะไร เป็นอะไร รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะนิสัยและคุณสมบัติของตน ซึ่งวัดออกมาเป็นคะแนน โดยวิธีการในข้อ 9 และข้อ 10 ดังจะกล่าวต่อไปนี้

9. ทัศนภาพตนเอง (Self-estimation) หมายถึงความรู้สึกและทัศนคติที่ตนเองว่า ตนเป็นคนอย่างไร มีความสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร ซึ่งวัดออกมาเป็นคะแนน โดยใช้แบบทดสอบทัศนภาพตนเอง

10. ทัศนภาพผู้อื่น (Self-esteem) หมายถึงความรู้สึกและทัศนคติที่ตนเองว่า ตนเองอยากเป็นคนอย่างไร อยากมีความสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร ซึ่งวัดออกมาเป็นคะแนนโดยใช้แบบทดสอบทัศนภาพผู้อื่น

11. พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล (Interpersonal Reaction) หมายถึงพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สิ่งเร้าเหล่านั้นจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นถือว่าเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ทั้งที่ได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรม และสังคม ประกอบด้วยทิศทางสู่ภายนอก ทิศทางสู่ภายในและทิศทางที่ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน และประกอบด้วยพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือ ลักษณะบีบบังคับและลักษณะแก้ปัญหา พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสรุปได้ดังนี้

ทิศทาง	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	
	ลักษณะเป็นบังคับ	ลักษณะแก้ปัญหา
สู่ภายนอก	1. คำหิบุคคลอื่น	4. แก้ปัญหาที่บุคคลอื่น
สู่ภายใน	2. คำหิตนเอง	5. แก้ปัญหาที่ตนเอง
ที่ไม่ใช่สู่ภายนอก หรือภายใน	3. ยกโทษหรือให้อภัย	6. แก้ปัญหาโดยถือว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่ง ไปไ้เอง

12. พฤติกรรมคำหิบุคคลอื่น หมายถึงพฤติกรรมที่คอยแถมองความผิดของผู้อื่น หรือโทษว่า เป็นความผิดของผู้อื่น มักแสดงออกโดยทางกายและวาจา เช่น กล่าวคำหิเคียด! บังคับคนอื่นให้ทำตามใจตนเอง

13. พฤติกรรมแก้ปัญหที่บุคคลอื่น หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อแก้ปัญหหรือลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่ โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นอุปกรณ์ในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้น

14. พฤติกรรมคำหิตนเอง หมายถึงพฤติกรรมที่คอยแถมองความผิดของตนเอง หรือกังวลกลัวว่าบุคคลอื่นจะเคียดรอน จึงโทษตนเองแทน มักแสดงออกทั้งทางวาจาและจิตใจ

15. พฤติกรรมแก้ปัญหที่ตนเอง หมายถึงพฤติกรรมแสดงออกเพื่อแก้ปัญห หรือลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่ โดยอาศัยการกระทำของตนเอง ค้นหาปัญหที่ตนเอง

16. พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกโดยไม่ถือโทษโกรธผู้อื่นและตนเอง ไม่มีความอาฆาตพยาบาท ไม่คิดจองเวร

17. พฤติกรรมแก้ปัญหโดยถือว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งไปไ้เอง หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อแก้ปัญห โดยมีความเชื่อว่า สาเหตุของปัญหเกิดจากอิทธิพลของสิ่ง

แวดล้อมภายนอก เมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้วประเดี๋ยวก็ลงหมกปัญหาไปเอง ผู้ที่แก้ปัญหาโดยวิธีนี้ มักแสดงตนเฉย ๆ บอกตัวเองว่าใจเย็น ๆ ไว้เหตุการณ์ทุกอย่างคงสงบเอง

18. ทิศทางสู่ภายนอกของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล หมายถึงทิศทางของพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อความขัดแย้ง โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

19. ทิศทางสู่ภายในของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล หมายถึงทิศทางของพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อความขัดแย้ง โดยอาศัยสภาพแวดล้อมภายในตนเอง ความคิด ความเชื่อของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

20. ทิศทางที่ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายในของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล หมายถึงทิศทางของพฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อความขัดแย้ง โดยอาศัยความนิ่งเฉยหรือความเชื่อว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็อาจจะสงบไปเองได้ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ได้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

1. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพของครอบครัว
2. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน
3. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพของครอบครัว

✓ อิริค อีริคสัน (ประมาญ คิตตินันต์ 2511 : 47 อ้างอิงมาจาก Erikson, 1964) นักจิตวิทยาวิเคราะห์ ได้กล่าวถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและทารกว่า เป็นพื้นฐาน การพัฒนาความรู้สึกไวใจหรือไม่ไวใจสิ่งต่าง ๆ ในโลก โดยทั่ว ๆ ไป มารดาจะเป็นผู้ตอบสนอง ความต้องการพื้นฐานของเด็ก ได้แก่ การให้อาหาร การให้ความรักความอบอุ่น การบรรเทา ความเจ็บปวดและการสัมผัสต่อเด็ก วิธีการที่มารดาใช้ตอบสนองต่อเด็ก ถ้าทำให้เกิดความพอใจ เด็กจะเกิดความไวใจ เชื่อใจมารดาและผลพลอยได้ก็คือ การไวใจผู้อื่น หากเด็กได้รับการตอบสนองที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่ไวใจมารดาและผู้อื่นด้วย

และทฤษฎีจิตวิทยาสาขาจิตวิทยาวิเคราะห์ ซึ่งมีฟรอยด์ (Freud) เป็นต้นกำเนิดจิตวิทยา สาขานี้ มีความคิดว่า ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของบุคคล มีกำเนิดมาจากการสัมพันธ์ระหว่าง บิดามารดากับบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่บุตรยังเยาว์วัย มโนภาพเกี่ยวกับบิดามารดา ความอิจฉาริษยา ความมานะพยายามที่จะแข่งขันกับผู้อื่น เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็ก และ มักจะตกทอดลบลไป ถึงแม้ว่าจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น แต่ความรู้สึกนึกคิดเดิมซึ่งเรียนรู้ มาตั้งแต่เด็กก็ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ประสบการณ์ที่ได้รับในตอนเป็นผู้ใหญ่แล้ว จะเป็นเครื่องช่วย สร้างความเชื่อถือ และทัศนคติต่าง ๆ ให้แก่บุคคล และอยู่ภายในจิตสำนึกเท่านั้น

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 1963 : 18-24) ศึกษาขบวนการสังขม ประกิตกับโครงสร้างของสังขม กล่าวว่า ขบวนการสังขมประกิต เป็นทั้งการเรียนรู้ การรับเอา แบบแผนของพฤติกรรม ค่านิยม ความรู้สึกต่าง ๆ บุคคลจะเรียนรู้ขบวนการสังขมประกิตมาตั้งแต่เกิด

เด็กได้เรียนรู้ความเป็นอยู่ และบทบาทภายในครอบครัว โดยจะเริ่มเรียนรู้จากเรื่องของตนเองออกไปยังบุคคลอื่น ๆ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมีพฤติกรรมมากขึ้น สังคมของเขาก็จะกว้างขวางออกไปอีก ได้ติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม ทำให้บทบาทของเขายิ่งซับซ้อนมากขึ้น ขณะเดียวกันเขาก็จะนำเอาการเรียนรู้ภายในบ้าน ซึ่งเป็นรากฐานของเขาไปใช้กับระบบสังคมอื่น ๆ

สถาบันสวัสดิการเด็กแห่งมหาวิทยาลัยมินนิโซตา ได้พิมพ์หนังสือเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีข้อความตอนหนึ่งว่า สภาพความเป็นไปโดยทั่วไปภายในบ้านระหว่างที่เด็กอยู่ในวัยเติบโตไม่เกิน 12 ปี และบางเขาส่งวัยรุ่นมีความสำคัญจนหาว่าที่กล่าวไต่ถาม ความเจริญทางความรู้สึก สติปัญญา ในอนาคตของเด็กขึ้นอยู่กับ การเริ่มต้นชีวิตในบ้านก่อนเข้าโรงเรียน ถ้าพ่อแม่ไม่เข้าใจในความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เด็กก็จะเจริญไปได้เท่าที่ควรจะเป็น

คาร์ล คูช (Kando. 1971 : 208 อ้างอิงมาจาก Carl Couch. 1962) ได้ศึกษาถึงทัศนคติที่มีต่อตน โดยใช้แบบทดสอบ The Twenty Statement Test (Who Am I?) พบว่าครอบครัวที่มีบทบาททางสังคมประสิทธิสูง เป็นครอบครัวที่บิดาเป็นผู้มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการหาเงิน และมารดาเป็นผู้ใช้จ่ายเงิน รวมทั้งรับผิดชอบงานบ้านต่าง ๆ ด้วย และยังพบอีกว่า การเลียนแบบบทบาททางเพศเป็นสิ่งที่เด็กจะเลียนแบบด้วยตนเอง การวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัว ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็ก

✓ เซนเนส (Shainess. 1956 : 15) ศึกษาพบว่า แม่จะแสดงการยอมรับหรือปฏิเสธลูกตั้งแต่เริ่มมีครรภ์ และการแสดงออกของแม่หลังจากที่คลอดลูกแล้ว มีความสำคัญมาก เช่น การให้ความอบอุ่นใจ การฝึกให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง และการควบคุมพฤติกรรมทุกอย่างของลูก ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของลูก เพราะพฤติกรรมของแม่ที่ได้แสดงออกและปฏิบัติต่อลูก ลูกจะมีพฤติกรรมตอบสนอง ทำให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวเด็กต่อไป

กาญจนา หาสีตะพันธ์ (กาญจนา หาสีตะพันธ์. 2518 : 22) เขียนรายงานว่า ในปี 1957 ที่ประเทศออสเตรเลีย มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็กวัยรุ่น โดยให้เด็ก 8,700 คน อายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 18 ปี ตอบคำถาม 20 คำถาม และให้ระบุคน 2 คน จาก 12 คน ที่คิดว่ามีอิทธิพลต่อตนมากที่สุดขณะนั้น โดยได้ตอบสนองความต้องการทางจิตและให้คำแนะนำบทบาทที่เด็กต้องการ เด็กชายและเด็กหญิงกลุ่มนี้ 60 ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ ตอบว่าแม่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่สุด

พ่อแม่มีความสำคัญถัดมา เด็กผู้หญิงที่ตอบว่าแม่สำคัญกว่าพ่อนั้นมีจำนวนสูงกว่าเด็กชายราว 10 เปอร์เซ็นต์ ส่วนเด็กที่ตอบว่าพ่อก็มีสัดส่วนมากกว่าแม่ในจำนวนเด็กผู้ชายมีสูงกว่าเด็กผู้หญิงประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์

ทันตแพทย์ สุขวัญ (ทันตแพทย์ สุขวัญ 2520 : 1-5) ได้เขียนเกี่ยวกับสาเหตุของความประพฤติเกรงกลัวในเด็กวัยรุ่นที่เกาะนิวยอร์ก พบว่ามีความคล้ายคลึงกับสังคมไทยมาก ได้แก่

1. บทบาทสำคัญในการสร้างแบบฉบับของความประพฤติและอารมณ์ของ เด็ก เริ่มจากในครอบครัว การจกสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ทำให้เกิดการปรับตัวอย่างผิด ๆ ครอบครัวนั้นมีความผูกพันระหว่างคนในครอบครัวอย่างแน่นแฟ้น แต่ในปัจจุบันลักษณะของเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนไป และเด็กจึงได้รับการอบรมแบบใหม่ทางตะวันตก ความประพฤติและท่าทีผิดแปลกไป ชัดกับวัฒนธรรมเดิม ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจความประพฤติของเด็กที่เปลี่ยนไป ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่น

2. ผู้เข่าผู้แก่งเริ่มมีความรู้สึกผูกพันกับลูกหลาน เกิดมีความรู้สึก ว่า เด็กสมัยใหม่ไม่มีความเห็นใจ ไม่เอาใจใส่ต่อคนที่อยู่รวมกันในครอบครัวเท่าที่เคยยึดถือปฏิบัติมา

3. ชีวิตในวัยเด็กเคยถูกบังคับให้อยู่ในกรอบประเพณีเดิม เมื่อได้พบกับชีวิตแบบตะวันตก อีกแบบหนึ่ง มีอิสระในความคิดและการกระทำ เด็กก็เกิดความพอใจในความเปลี่ยนแปลง ในชีวิตที่อิสระนั้น

4. หนังสือที่ได้อ่านกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และเวลาแบบอย่าง ทำให้เกิดความสับสน ไม่อาจตัดสินใจว่าจะไร้อะไรผิด จนการจะมีประสบการณ์จากสิ่งที่ได้จากการ "ลองดู"

5. ที่สำคัญคือชีวิตในปฐมวัย แม่ของลูกไม่ต่างจากแม่บ้าน เพื่อว่าแม่ครองชีพ แม่ต้องทอดทิ้งลูก การอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ที่มี พี่ ป้า น้า อา ช่วยดูแลเด็ก ๆ ก็เป็นไปได้ เพราะค่าครองชีพสูงและที่อยู่จำกัด จึงมีแม่พ่อแม่อุปถัมภ์ด้วยกับ เมื่อพ่อแม่ลูกไม่ต่างจาก ต้องทิ้งลูกไว้ตามลำพัง จึงพบว่าเด็กได้เวลาเตร่ตามถนนโดยลำพังมีไม่น้อย

6. ในระยะที่เด็กถึงเวลาเข้าโรงเรียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ฐานะทางสังคมต่ำก็อาจไม่มีโอกาสเข้าเรียน เพราะพ่อแม่ต้องการส่งลูกไปหางานทำ รายได้ให้มีรายได้อีกเพิ่มขึ้น

7. แม้ว่าเด็กเข้าโรงเรียน ครูอาจจะไม่เข้าใจเด็กซึ่งมาจากฐานะทางวัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างกัน จึงขาดความสัมพันธ์กัน และความคิดที่ได้จากนิทานเวลาแตกต่างจากครู ทำให้เด็กเกิดความขัดข้องใจ ไม่มีความเชื่อมั่นพอที่จะสร้างบุคลิกภาพแบบใดแบบหนึ่งโดยตนเองได้

8. เจ้าในระบะวัยรุ่น ได้ชมชีวิตนอกบ้าน อารมณ์ในวัยนี้ค่อนข้างว่าง แสงออกรุนแรง เด็กขาดความสามารถในการประนีประนอมระหว่างความคิดเห็นจากครูกับความคิดเห็นจากนิทานเวลา จึงเกิดความสับสนวุ่นวายขึ้น

เท่าที่ไต่ถามถึงเด็กถึง เขาสาร และนางวิชัย หรือรูปไว้ว่าบุคคลในครอบครัวที่นิทานเวลา มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมาก ทั้งทางด้านความรู้สึกรักใคร่ หักเหน็ด และการประพฤติปฏิบัติตัวของเด็ก มากกว่าบุคคลอื่น แม้ว่าเด็กจะเคยโกรธแค้นและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากเช่นก็ตาม ความรู้สึกนึกคิด หักเหน็ด และแบบแผนความประพฤติที่ได้รับมาที่บ้านก็ยังคงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก

เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

✓ อาณาเขต อากาภิรม (อาณาเขต อากาภิรม 2517) ได้แบ่งลักษณะการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. การยอมรับเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวที่ยากจน วิธีการยอมรับเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวประเภทนี้มีลักษณะดังนี้ เพราะทั้งบิดาและมารดาต่างหาเงินได้ไม่เพียงพอ จึงไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่ต่อการยอมรับเลี้ยงดูมากนัก × บิดามารดาถือคติว่า "ลูกจะดีหรือไม่ดีก็สุดแท้แต่บุญกรรมของเด็ก" อย่างไรก็ตามก็ยังมีครอบครัวที่ยากจนจำนวนไม่น้อยพยายามยอมรับเลี้ยงดูบุตรเป็นอย่างดี แต่กลับประสบอุปสรรคขัดข้องบางประการ เช่น สิ่งแวดล้อมในละแวกบ้าน และเพื่อนเล่นอาชญาไม่สุจริตที่ไม่ดีได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เหลือวิสัยที่บิดามารดาจะแก้ไขได้ × เพราะฉะนั้นเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน จึงมักเป็นปัญหายากของสังคม เพราะเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่อบรมอย่างเพียงพอ ผลออกจนไม่ได้รับความรักความเมตตาจากบิดามารดา

2. การยอมรับเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวชนชั้นกลาง ครอบครัวประเภทนี้มีโอกาสหรือเวลาที่จะเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูกได้ดีกว่าครอบครัวที่ยากจน ทั้งบิดาและมารดาอยู่ในฐานะที่จะสรรหาสิ่งต่าง ๆ มาบำเรอความต้องการของเด็กซึ่งอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากเห็นได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ การอบรมของชนชั้นกลางมักเน้นในเรื่องความเป็นระเบียบ × โดยถือคติว่า "เด็กคือผู้ที่รับการอบรมสั่งสอน" × เมื่อ

เด็กโตขึ้นก็นิยมวางแผนการศึกษาให้แก่เด็ก และพยายามสนับสนุนให้ลูกมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในชั้นสูง ๆ

3. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวชั้นสูง ครอบครัวประเภทนี้ให้ความเอาใจใส่แก่เด็กเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการกินอยู่หลับนอนและการอบรมสั่งสอน อย่างไรก็ตามมักจะปรากฏเสมอว่า เด็กบางคนที่มาจากรอบครัวชั้นสูง มีความประพฤติไม่สู้จะเรียบร้อย ซึ่งเชื่อกันว่าอาจเป็นเพราะมีการตามใจเด็กมากเกินไป จนกระทั่งกลายเป็นเด็กเสียไป

มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวว่ามีผลต่อเด็กในด้านต่าง ๆ กัน ดังนี้

แฮร์ริส (กรรณิการ์ ภูประเสริฐ 2517 : 6 อ้างอิงมาจาก Harris, 1961) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับสภาพเศรษฐกิจสังคมกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (grade 6) ประมาณ 493 คน ใช้เครื่องมือวัดดัชนีของการปรับตัวและกานินยม (The Index of Adjustment and Values) ปรากฏว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมโนภาพแห่งตนกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม คือเด็กที่มาจากรอบครัวชั้นสูงมีมโนภาพแห่งตนไปในทางน่าพึงปรารถนามากกว่าเด็กที่มาจากรอบครัวชั้นต่ำ

และเจอร์ซิลด์ (Jersild, 1968 : 179) ได้กล่าวถึงผลการศึกษานี้ของลีวิน (Leewin) ซึ่งศึกษาเรื่องการรับรู้ตนเองของเด็กที่มีอายุระหว่าง 6 ถึง 12 ปี พบว่าเด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำและเด็กที่อาศัยอยู่ในประเทศเรเนียนอน มีมโนภาพแห่งตน และความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตต่างไปจากเด็กเรเนียนดี

สำหรับในประเทศไทย ผ่องพรรณ คิบุญญ (เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต 2517 : 157) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากรอบครัวชั้นกลางมีมโนภาพแห่งตนด้านความสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมสูงกว่านักเรียนที่มาจากรอบครัวชั้นต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .15 .01 ตามลำดับ

ศิริพร หลิมศิริวงศ์ (ศิริพร หลิมศิริวงศ์ 2511 : 84) วิจัยพบว่า พ่อแม่ที่มีฐานะยากจนชอบทะเลาะกันบ่อย มีความเห็นไม่ตรงกัน ไม่พยายามเข้าใจกัน และเข้มงวดกวดขันลูก ทำให้ลูกเกิดความว่าเหว วิทกกังวล มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย

ส่วนที่พารรณ จันทรพิบูลย์ (พารรณ จันทรพิบูลย์ 2510 : 100-104) ได้ศึกษา ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 120 คน พบว่า ปัญหา เหล่านี้เกิดจากสิ่งต่อไปนี้คือ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ฐานะทางเศรษฐกิจและ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และปัญหากลัวเด็กเอง เช่น สุขภาพ สติปัญญา และการใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์

นอกจากนี้ กฤตยา กษากุฎี (กฤตยา กษากุฎี 2513) รายงานผลการวิจัยว่า บุตรชายและหญิงที่มีความสามารถระดับการศึกษาสูง มีความสามารถในการจดจำมาก ความมั่นคง ในอารมณ์และความสามารถในการบังคับตนเองสูงกว่าบุตรชายและหญิง ที่มีสติความสามารถระดับการศึกษา ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นรา สมประสงค์ (นรา สมประสงค์ 2520 : 86-88) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความขัดแย้งของวัยรุ่นกับพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่พบว่า วัยรุ่นที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมปานกลาง มีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยที่น่าสนใจอีกข้อหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ กัน ย่อมทำให้เด็กมีโนภพแห่งตน ความมั่นคงทางอารมณ์ นิสัยและผลการเรียนแตกต่างกัน

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การอบรมเลี้ยงดูบุตร ของครอบครัว

รายงานการวิเคราะห์ปัญหาเยาวชน ซึ่งพิมพ์เสนอต่อคณะกรรมการผู้เฝ้าระวังป้องกัน อาชญากรรม (กระทรวงมหาดไทย 1961 : 1-6) ได้ประมวลสาเหตุที่เด็กมีความประพฤติเสื่อม ส่วนหนึ่งว่า มาจากครอบครัวและอุปการะ โดยยกเอาปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรมาเป็น ส่วนเหตุผลข้อหนึ่ง พ่อแม่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ หักทึงเด็ก ไม่มีเวลาสำหรับเด็ก ไม่กวักชวน อบรมและลงโทษเด็กในทางที่เหมาะสม ขาดความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการอบรมเด็ก ส่งเสริม เด็กในทางฟุ้งเฟ้อ สนับสนุนให้เด็กประพฤติไม่สมควร

* บุญยิ่ง เจริญยิ่ง (บุญยิ่ง เจริญยิ่ง 2514 : 24) เขียนไว้ว่า การสร้างคุณธรรมให้ มีขึ้นในสังคมเด็ก จำเป็นต้องมีรากฐานมาจากการสร้างบุคลิกภาพของเด็ก โดยเริ่มจากการอบรม

เลี้ยงดูและการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา แม่เป็นบุคคลแรกที่ทำให้การอบรมเลี้ยงดูแก่เด็ก เด็กที่อยู่ในสังคมที่ขาดความรักมักเป็นเด็กมีปัญหาและมีความหวาดกลัว

✓ โรเจอร์ส (Rogers. 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy)
2. แบบทอดทิ้ง (Rejection)
3. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (overprotection)

การอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบนี้ ต่างก็ส่งผลถึงบุคลิกภาพของเด็กแตกต่างกันออกไป และสมาคมจิตเวชศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้แบ่งบรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดูบุตรไว้ 3 แบบเช่นกัน ได้แก่

1. แบบอัคราธิปไตย (Authority) บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ควบคุมธุรกิจการเงินและมีอำนาจสิทธิขาดในการตัดสินใจทุกอย่างในครอบครัว เป็นผู้ตั้งเป้าหมายและวางกฎเกณฑ์ให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตาม โดยมีมารดาเป็นคหบดีคอยอบรมเลี้ยงดูบุตร คอยสนองตอบตามความต้องการของสามี ส่วนบุตรไม่มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไกลจากบ้าน จนกว่าจะพ้นวัยรุ่น และกล่าวว่าผลการเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กขาดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความรู้สึกรับรู้มั่นคงปลอดภัย ขาดความริเริ่มและความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าเป็นของตัวเอง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ แต่มีหน้าที่เป็นเด็กสัวรรวมคนได้ดี ไม่ฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ อ่อนน้อม เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่

2. แบบความใจหาย (Rejection) บิดามารดาต่างคนต่างไปกับคนละทางตามความชอบของตน ไม่สนใจกันและไม่สนใจบุตรเท่าที่ควร ไม่รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนให้บุตรประพฤติในสิ่งที่ควร ไม่ช่วยตัดสินใจในปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นกับบุตร เมื่อบุตรทำผิดมักลงโทษรุนแรงและปราศจากเหตุผล เพราะมองไม่เห็นความผิดของตน จึงไม่โทษบุตรนำความลำบากมาให้ และได้อธิบายว่า เด็กที่เติบโตขึ้นในบรรยากาศเช่นนี้จะรู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา มองไม่เห็นความผิดของตน มองโลกในแง่ร้ายไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อว่ามีคนยุติธรรม ขาดระเบียบ วินัย ขาดข้อสัจย์ และไม่มีคุณธรรมความดีต่าง ๆ ตามใจตัวเอง

3. แบบเสรีประชาธิปไตย (Democracy) บิดามารดามีอิทธิพลร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและในภารกิจอื่น ๆ ของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัว สมาชิกทุกคนตกลงใจเห็นชอบด้วย โดยถือความดีของส่วนรวม เด็กได้รับการเอาใจใส่ ฝึกคิดริเริ่มและการตัดสินใจ ฝึกการใช้เหตุผลโต้แย้ง บิดามารดาจัดสิ่งแวดล้อมทางกายให้บุตรเจริญเติบโตเต็มที่ เด็กที่มาจาก การเลี้ยงดูแบบนี้จะเป็นคนที่มีสุขภาพดี มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี รู้จักคิดริเริ่ม เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

มานิต รุจิราโรคม เขียนบทความเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองจนเกินควรไว้ว่า เด็กที่ถูกเลี้ยงด้วยวิธีการปกป้องคุ้มครองจนเกินควร มีลักษณะที่แตกต่างกันไป 2 ทาง คือ เด็กพวกนี้จะไม่ มีลักษณะ "ผู้นำ" ในตัวเอง แม้ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาก็ยังคงต้องปรึกษาผู้ที่เป็นผู้ใหญ่กว่าตนขึ้นไป อีกพวกหนึ่ง เมื่อเด็กได้รับการบังคับในตอนที่เด็กจนเกินควร เมื่อถึงวัยผู้ใหญ่ที่พอจะทำอะไรได้บ้าง เด็กเหล่านั้นก็มักแสดงความเป็นผู้ใหญ่ของตน เพื่อข่มเด็กในรุ่นหลังต่อไป มักแสดงอาการก้าวร้าว อย่างมาก เนื่องมาจากความเก็บกดแต่ตอนเด็ก กลายเป็นคนก้าวร้าวไร้เหตุผล และถืออารมณ์ เป็นใหญ่

ในต่างประเทศมีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลายท่านคังเช่น กลุคและ กลุค (สมาคมศัลยศาสตร์แห่งประเทศไทย 2512 : 123 อ้างอิงมาจาก Gluck and Gluck. 1959) ได้ศึกษาเด็กชายเกเร 500 คน และเด็กดี 500 คน พบว่าวินัยของพ่อแม่ที่ใช้ อบรมสั่งสอนลูกของตนมีผลต่อเด็ก ครอบครัวใดพ่อแม่ตั้งกฎข่มบังคับอย่างเข้มงวดให้เด็กประพฤติตาม โดยมีใจคำนึงถึงความต้องการหรืออู้อี้ภาวะของเด็ก เด็กจะเติบโตเป็นคนที่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบออกความคิดเห็น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อถึงคราวที่เด็กจะต้องแก้ปัญหาที่มักทำไม่ได้ ไม่เข้าใจว่าพ่อแม่ต้องการให้ตนประพฤติเช่นไร ตรงกันข้ามกับเด็กที่พ่อแม่ฝึกให้วินัย โดยเมตตาเหตุผล ให้ทราบ เด็กจะเติบโตเป็นผู้ที่รู้จักใช้เหตุผล รู้ความจำเป็นที่พึงปฏิบัติ มีความเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เป็นเด็กชอบแสดงความคิดเห็น มีลักษณะผู้นำ และเมื่อเป็นผู้ตามก็จะตามอย่าง ไม่มโนมาย

มีการสำรวจถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กมีปัญหาในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ในปี 1948 พบว่า (ประยงค์ เมฆสวัสดิ์ 2517 : 13)

ขาดการอบรมทางบ้านและพ่อแม่ทอดทิ้ง	65 %
ขาดอุปกรณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้	12 %
ภาพยนตร์ เกี่ยวกับอาชญากรรม	6 %
เด็กว่างมากเกินไป	6 %
ผลภายหลังสงคราม	3 %
สาเหตุอื่น ๆ	8 %

ผลการสำรวจนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่มีส่วนที่จะทำให้เด็กมีปัญหาหรือไม่ ปัญหา มีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าสาเหตุอื่น

นอกจากนี้ ทอเลอร์และจาโนวิช (พีรพงศ์ สิริวัฒนากร 2520 : 17 อ้างอิงมาจาก Toler and Janowich. 1957) ศึกษาพบว่า บุคคลขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เด็กจะมีความซบเซาใจอยู่เสมอ ถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่ข่มขู่ใช้อำนาจบังคับหรือควบคุม ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ และยังปฏิบัติตนในลักษณะต่อต้านหรือเป็นปรปักษ์อีกด้วย ทำให้เด็กเกิดความไม่พอใจ และเก็บกดความรู้สึกเอาไว้ เป็นผลให้เด็กเกิดความซบเซาใจ ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นความก้าวร้าว ในที่สุด

มหาวิทยาลัยมิชิแกน (มหาวิทยาลัยมิชิแกน 2511 : 173) ศึกษาพบว่า การลงโทษเด็กอย่างมีเหตุผลเมื่อเด็กทำความผิด จะให้ผลดีคือ ช่วยยุติพฤติกรรมที่ไม่ดีไว้ แต่การลงโทษโดยไม่มีความเห็นสมควรจะมีอันตรายมาก เช่น ทำให้เด็กเกิดความกลัวพ่อแม่ เพราะการลงโทษที่ไม่ยุติธรรมบ่อย ๆ หรือรุนแรง เด็กจะกลายเป็นคนขี้อาย เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และจะปลุกฝังนิสัยหลอกลวงขึ้น

แรดโก (Radko. 1964 : 11-12) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่า บิดามารดาที่ฝึกความเป็นระเบียบ จะทำให้บุตรเป็นคนเจ้าระเบียบ โศรพกฎเกณฑ์ มีอารมณ์มั่นคง และปรับตัวได้ดี บิดามารดาที่เข้มงวดจะทำให้บุตรมีความวิตกกังวลสูง อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ก้าวร้าว บิดามารดาที่ให้อิสระแก่บุตรจะทำให้บุตรก้าวร้าว ก้าวร้าว เป็นตัวของตัวเอง และมีเพื่อนมาก และบิดามารดาที่ตามใจบุตรมากจะทำให้บุตรก้าวร้าว ก้าวร้าว เป็นตัวของตัวเอง และชอบคบเพื่อน

✓ ไควล์และคณะ (ประพันธ์ สุธาวาส 2519 : 8 Covill and other. 1960) ศึกษาสาเหตุที่บุคคลมีพฤติกรรมขัดกับสังคม พบว่าสาเหตุหนึ่งจากทางจิตวิทยา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดา คือ

1. การทอดทิ้ง เด็กที่รู้สึกว่าตนถูกทอดทิ้ง จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบ ประชดพ่อแม่ เพื่อดึงดูดความสนใจ โดยการทำความผิด
2. การตามใจมากเกินไปจนขอบเขต เด็กจะมีลักษณะคล้ายทารก เลี้ยงไม่โต ไม่รู้จักยับยั้งความต้องการ มีปฏิกิริยาเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม และก้าวร้าว

ส่วนมัสสันและคณะ (Musson and other. 1969 : 375) วิจัยพบว่า เด็กที่มาจากบ้านที่มีการควบคุมสูงหรืออบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน จะมีพฤติกรรมแสดงออกในรูปของการคัดค้าน ไม่เชื่อฟังหรือขัดขืน ไม่เอาจริงเอาจังหรือเต็มไปด้วยความขลาดกลัว

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2513 : 11) ศึกษาพบว่า การเลี้ยงดูแบบวัฒนธรรมไทย เพศหญิงมักจะได้รับ การฝึกฝนอบรมกิริยา มารยาทมากกว่าเพศชาย จึงทำให้เพศหญิงมีความเกรงใจมากกว่าเพศชาย

ส่วนชูศรี หลีกเพชร (ชูศรี หลีกเพชร 2517 : 101) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับแบบประชาธิปไตย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมค่านิยมต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน เด็กชายและเด็กหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ถิ่น แพเพชร (ถิ่น แพเพชร 2517 : 84) ก็ศึกษาพบว่า นักเรียนชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนชายและหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ประพันธ์ สุธาวาส (ประพันธ์ สุธาวาส 2519 : 34) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง มีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เอกสารและการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพการผสมของบิดามารดา

✓ จรรยา สุวรรณศักดิ์ (จรรยา สุวรรณศักดิ์ 2510 : 30-35) กล่าวว่า ผลอันเกิดจากการหย่าร้างในครอบครัวจะกระทบกระเทือนต่อทัศนคติและการมองดูโลกและชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก ในระยะแรก ๆ ผลอันนี้คล้ายกับไม่มีความสำคัญแต่อย่างใด แต่ต่อมาภายหลังอาจเป็นผลเสียต่อบุคลิกภาพของเด็กหลายอย่าง รวมทั้งกระทบกระเทือนต่อการตัดสินใจของเด็ก ในการเลือกคู่ครองของตนในอนาคต และเด็กที่ประสบปัญหาในการหย่าร้างของบิดามารดา มักมีปัญหา มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันโดยปกติสุข

การวิจัยของสกูลเลอร์ (Schooler. 1972 : 255-269) ได้ทำการทดสอบผลที่เกิดจากโครงสร้างของครอบครัวที่มีต่ออารมณ์ของบุคคล และการรู้จักใช้สติปัญญา เพื่อไม่ให้เกิดความเป็นผู้ใหญ่ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,102 คน ผลปรากฏว่า คนที่มาจากครอบครัวแตกแยกหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ เห็นคนวิกลจริต ไม่ไวใจคนและเคร่งครัดในกติกามากกว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะครอบครัวที่ไม่มีผู้ชายเป็นผู้ใหญ่อยู่ด้วย สมาชิกในครอบครัวจะมีความเสื่อมสภาพในการยึดหยุ่นค่านิยม

นอกจากนี้ อรุณ เชาวนาศัย และคณะ (อรุณ เชาวนาศัย 2515 : 18-22) ได้ศึกษาเรื่อง การติดตามนักศึกษาศึกษาเพศผู้ ผู้ป่วยเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ 99 เปอร์เซนต์ เป็นนักเรียนชาย ทุกคนจะถูกรับตัวไว้รักษาในโรงพยาบาลครบ 21 วัน ได้รายงานเกี่ยวกับสภาพทางครอบครัวของเยาวชนผู้ศึกษาเพศผู้ ดังนี้

บิดามารดาแยกกัน	10 %
ขัดแย้งกันเป็นส่วนใหญ่	35 %
หย่าร้างกัน	29 %
มีภรรยาอื่น	3 %
ไม่เป็นแก้ว เป็นตน	10 %
อยู่รวมกันอยู่อย่างปกติ	13 %

และรายงานสภาพทางอารมณ์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองผู้ศึกษาเสพติด ดังนี้

เจ้าอารมณ์ ขุนเขิน โมโทงาย	42 %
เฉย ๆ ไม่ยินดีในร้าย	31 %
แสดงความรักและเอาใจใส่มากเกินไป	20 %
ของว่างระหว่างวัย	7 %

จากรายงานนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า สภาพภาพการสัมผัสของบิดามารดาและสภาพทางอารมณ์ของบิดามารดา เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กไม่สบายใจ มีปัญหา จึงหาทางออกด้วยการเสพยาเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการศึกษาเสพยาของเยาวชนในชาติ จึงกลายมาเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ ปัญหาหนึ่งที่ต้องแก้ไขโดยรีบด่วนในปัจจุบันนี้

ละเอียดยุทธวิธี (ละเอียดยุทธวิธี 2518 : 1-3) ศึกษาคนใช้ร่วมกันเพศที่เป็นชาย 24 ราย ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุของคนใช้มีดังต่อไปนี้

1. คนใช้ 10 ราย มีบิดาหรือแม่ สมยอมหรือเข้มงวดเกินไปจนไม่สามารถจะเลียนแบบ (Identify) ได้ ลักษณะของบิดาเหล่านี้คือ บิดาที่ขาดความเอาใจใส่รับผิดชอบในครอบครัว ไม่สุภาพสุภาพ เล่นการพนัน หรือเข้มงวดกับลูกโดยไม่มีเหตุผล เมื่อไม่สามารถจะเลียนแบบกับบิดาก็อาจจะหันกลับมาเลียนแบบกับมารดา

2. คนใช้ 6 ราย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดา เพราะมารดาให้ความอบอุ่นใจใกล้ชิดกว่าบิดา ในกรณีนี้ก็ได้แก่ บิดาไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดลูก และมารดามีลักษณะเด่นหรือรักและโอบอุ้มเกินไป

3. คนใช้ 3 ราย มีความสับสน ในเรื่องการลอกเลียนแบบ ไม่แน่ใจในบทบาทของตัวเอง มีความรู้สึกตัวเองบกพร่อง (Inadequate) ประกอบกับสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ สมชาย เช่น มีเสียงเล็ก รูปร่างเล็ก มีการแสดงออกของร่างกายเป็นแบบผู้หญิง

และจากการศึกษาค้นคว้าบุคลิกภาพ พบว่า

4. คนใช้ 15 ราย มีบุคลิกของบุคลิกภาพที่ไม่สมบูรณ์ภาวะ สมยอม อารมณ์อ่อนไหวง่าย และขาดความมั่นใจในตัวเอง

๕. คนใช้ 3 ราย มีพฤติกรรมแบบรักร่วมเพศ (Homosexual) เนื่องจากต้องการสิ่งทดแทนที่เหมือนบิดา เนื่องจากบิดาถูกแยกไปหรือตาย เลยชอบเพศชายที่มีลักษณะคล้ายกับบิดาเพื่อเด็กเหนียว และเพื่อความอบอุ่นในจิตใจ

6. คนใช้ 3 ราย ได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็กจากเพศหญิงหรือใช้วิธีที่ถูกกลั่นกับเด็กผู้หญิง มีการเล่นแบบเด็กผู้หญิง เช่น เล่นขายของ เพราะบิดามารดาตายตั้งแต่ยังเล็ก

7. คนใช้ 1 ราย มีความประหลาดใจไม่ถนัดกับบิดามารดา เพราะมารดาทิ้งบิดาไปตั้งแต่ยังเล็ก ทำให้มีความเกลียดชังผู้หญิงจนไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศได้

8. คนใช้ 1 ราย เท่านั้น ที่พัฒนาความสัมพันธ์ทางเพศแบบรักร่วมเพศ เนื่องจากมีความไม่พอใจในการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศหญิง

ผลการศึกษารังนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทั้งบิดาและมารดาต่างมีความสำคัญต่อเด็กเท่าเทียมกัน และต่างเป็นผู้ที่มีส่วนในการสร้างความรู้สึกนึกคิด และแบบแผนพฤติกรรมให้เด็ก รวมทั้งการควบคุมอารมณ์ของเด็กร่วมด้วย บิดาที่ขาดบิดาหรือมารดาจะทำให้เด็กหมดโอกาสที่จะลอกเลียนแบบบทบาททางเพศของตน จึงเกิดความสับสนไม่แน่ใจในบทบาทของตน เป็นเหตุให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับในภาพแห่งตน

นักจิตวิทยาหลายท่านกล่าวไว้ในภาพแห่งตนเป็นส่วนหนึ่งของตน แต่ก็ยังปรากฏว่ามีผู้เข้าใจเกี่ยวกับคำว่าตนและมีในภาพแห่งตนสัมพันธ์กับบ่อย ๆ เจอร์เกน โคห์นเบิร์ก พยายามชี้ให้เห็นว่าตนกับในภาพแห่งตน แตกต่าง

1. นักปรัชญากรีกโบราณ ได้ใช้คำว่า เอกลักษณ์ ในความหมายหมายถึง การรู้จักตน ดังที่เพลโต (Plato) เขียนว่า "จงรู้จักตัวเอง" (Know thyself)

2. คอมพิวเตอร์ใช้คำว่า การประมาณค่าตนเอง (Self - evaluation) พวกคริสเตียนนำมาใช้เฉพาะการประมาณค่าตนเองในทางลบ คือความต่ำต้อย ซึ่งละเอียดเกี่ยวกับพวกนักจิตวิทยากลุ่ม Humanist เช่น ฟรอมม์ (1957) นำมาใช้ในความหมายว่า บุคคลรักตนเอง (One loves oneself)

3. ช่วงเวลาต่อมาคำว่า ทน มีการนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน และมีการโต้เถียงกันถึงการใช้นี้ ผู้เขียนบางท่านนำมาใช้ในความหมายที่เป็นเหมือนพลัง หรือกำลังที่เกิดอยู่ในตน ความสมบูรณ์และเสรีภาพของตน แต่บางท่านเช่น มาคเซียเวลลี ใช้ในความหมายว่า เป็นความปรารถนาในการปรับตัวของตนตอบทบททางสังคม

และได้สรุปถึงปัญหานี้โดยอ้างถึงลักษณะพื้นฐานของทนตามทีวิลเลียม เจมส์ และยอร์ช เฮอเบิร์ต มีด (William James. 1890 George Herbert Mead, 1934) ใกล้เคียงกันว่า ทน แบ่งออกเป็นสองภาคหรือสองขบวนการ มีชื่อเรียกว่า ผู้รู้จักและผู้ถูกรู้จัก (Knower and Known) หรือ ฉันเป็นผู้กระทำและฉันผู้ถูกกระทำ (I and me) หรือ ประธานและกรรม (Subject and object) และสรุปไว้ว่าทนและมโนภาพแห่งตนยากที่จะแยกจากกันชัดเจน แต่จากการศึกษาจำนวนสองพันกว่าครั้ง ที่เขาเริ่มต้นมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าการศึกษาเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีที่แต่ละบุคคลมองเห็นตัวเอง และเพ่งเล็งตัวเองจากจุดที่บุคคลอื่นมองดูตัวเขา และเมื่อมีผู้ศึกษาเรื่องทน ยอมรับกันถึงฉันเป็นผู้กระทำและฉันผู้ถูกกระทำ

จากผลการศึกษาที่นำมากล่าวนี้น่าจะอธิบายให้เข้าใจว่า มโนภาพแห่งตนเป็นส่วนหนึ่งของทน และไม่ถือว่าเป็นสิ่งเดียวกัน คิงค เมเยอร์ (ทองพูล บุญอึ้ง 2516 : 3 อ้างอิงมาจาก King Mayor. 1965) กล่าวว่า ทน เป็นโลกภายในของแต่ละบุคคล อันเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และการพัฒนาตนของบุคคลจะได้รับอิทธิพลมาจากศาสนา สังคมและฐานะทางเศรษฐกิจที่เขาเกี่ยวข้องด้วยมาตั้งแต่เด็ก และเฟสติงเกอร์ (Festinger. 1957 อ้างอิงมาจาก จุมพล พูลทรัพย์วิวัฒน์ 2514) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนของบุคคลได้มาจากการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น กอนาคูดี (Kando. 1971 : 163 อ้างอิงมาจาก Cooley. 1902) ค้นพบว่า ทน เป็นผลผลิตของการที่บุคคลมีความหมาย และตอบสนองต่อการรับรู้ของบุคคลอื่นที่มีต่อตัวเขา และทนประกอบด้วย ความนึกคิดของการปรากฏตัวของบุคคลต่อบุคคลอื่น ความนึกคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของเขาที่มีต่อการปรากฏตัวนั้น และความรู้สึกที่มีต่อตน (Self - feeling) ได้แก่ ความหึงในตัวเอง หรือการกระทำที่ทำให้เป็นที่น่าละอาย น่าเสียใจ

กล่าวได้ว่า คน เป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่เกิด เป็นลักษณะภายในของบุคคล ประกอบด้วย 2 ขบวนการ คือ ฉันเป็นผู้กระทำและฉันเป็นผู้ถูกกระทำ คุณจะเปรียบเทียบการกระทำของคนที่กับบุคคลอื่น และเพื่อให้พฤติกรรมของคนเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงประมาณค่าของคนตามลักษณะที่ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง แสดงออกมาเป็นมโนภาพแห่งตน

อาร์กายล์ (Argyle, 1972 : 160) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตนไว้ว่า เป็นการที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วย ชื่อ ความรู้สึกต่อร่างกายของตน ภาพรูปร่างของตนเอง เพศและอายุ ส่วนกู๊ด (Good, 1973 : 254) อธิบายว่า เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ รูปร่าง ลักษณะการกระทำกิจวัตรประจำของตนในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง และแฟรนค์เซน (Frandsen, 1961 : 472) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนเป็นผลรวมของทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึกและค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะของตน คินช (Kando, 1972 : 163 อ้างอิงมาจาก Kinch, 1970) ให้คำจำกัดความว่ามโนภาพแห่งตนเป็นการจัดลักษณะ ซึ่งบุคคลแต่ละเชื่อว่า เป็นลักษณะประจำตัวของตนเอง เช่น ความทะเยอทะยาน ความฉลาด และบทบาทของตนเอง

สรุปว่ามโนภาพแห่งตนคือ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองทุกด้าน ทั้งในทางดีและไม่ดี และการรับรู้ว่าคุณแตกต่างจากบุคคลอื่น อันเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มโนภาพแห่งตนของบุคคลจะสูงหรือต่ำ เกิดขึ้นจากความสอดคล้องกันระหว่างมโนภาพแห่งตนกับทัศนคติ ซึ่งทัศนคติของบุคคลอาจจะสูงเกินไปหรือต่ำเกินไป ขึ้นอยู่กับระดับความทะเยอทะยานของเขา ความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกต่อคนต่างกันไป และมีพฤติกรรมต่างกันไป

นักจิตวิทยาหลายท่านเห็นพ้องกันว่า มโนภาพแห่งตนมีลักษณะคงที่ มีเสถียรภาพ (Stability) เปลี่ยนแปลงได้ยาก มีอิทธิพลและส่งผลต่อแนวทางการแสดงพฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ อาไฟ ศิริพิพัฒน์ (อาไฟ ศิริพิพัฒน์ 2545 : 6) กล่าวว่า ความนึกคิดเกี่ยวกับตนนี้ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิด ความรู้สึกและความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตัวของตน รวมถึงความสามารถของตนด้วย การที่บุคคลมีมโนภาพแห่งตนดี มักจะมีความนึกคิดที่ดีต่อผู้อื่น บุคคลที่ยอมรับตนเองมักยอมรับผู้อื่นด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความนึกคิดไม่ดีต่อผู้อื่น มักจะมีมโนภาพ

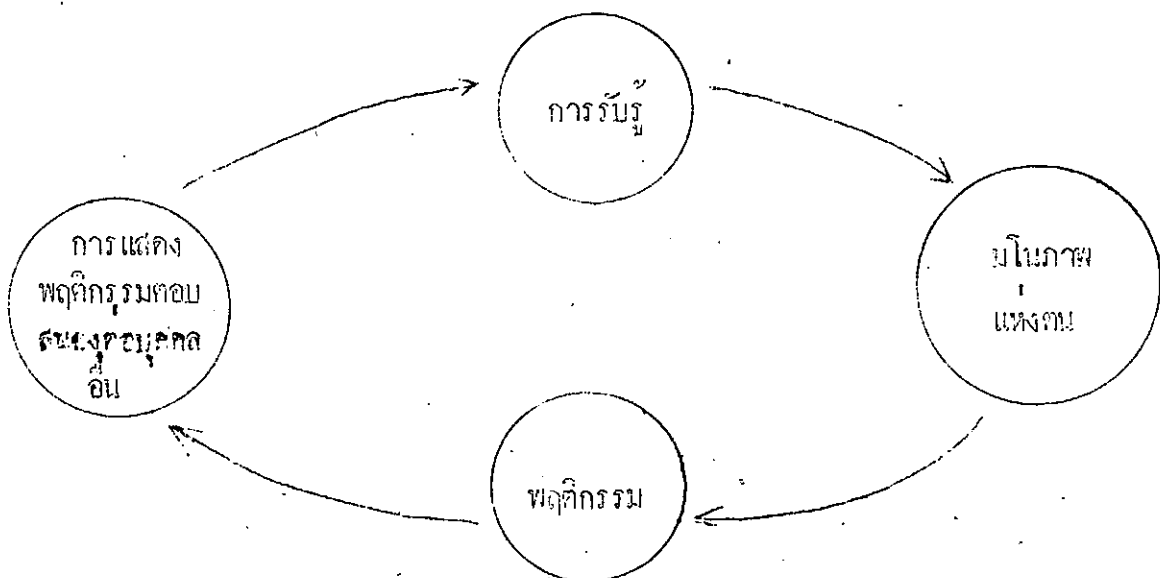
แห่งตนไม่กลัว และเจอร์ซิล (Jersild. 1961 : 78) เขียนไว้ว่า ทักษะของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นนั้น จะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อตนเองเช่นกัน

ในต่างประเทศได้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับตนเอง ทัศนคติต่อตนเอง การประมาณค่าตนเองและมีโนภาพแห่งตน จำนวนหลายท่านดังนี้

คือ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับมีโนภาพแห่งตน โดยการทดลองกับนักศึกษาหญิงจำนวนหนึ่ง โดยทดลองตามแนวทฤษฎี The Looking - glass self ของคูร์ ซึ่งสรุปจุดสำคัญของทฤษฎีนี้ได้ 4 ประการดังนี้

1. มีโนภาพแห่งตนของบุคคลแต่ละคน มีพื้นฐานมาจากการรับรู้ของเขาเกี่ยวกับวิธีที่บุคคลอื่นแสดงการตอบสนองต่อเขา
2. มีโนภาพแห่งตนของบุคคลแต่ละคน มีอิทธิพลและเป็นผลต่อแนวทางการแสดงพฤติกรรมของเขา
3. การรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับการตอบสนองของบุคคลอื่น เป็นการกระตุ้นให้เห็นว่าการตอบสนองที่กระทำอยู่นั้น บุคคลจะได้เป็นแนวในการแสดงพฤติกรรมของตน
4. การแสดงการตอบสนองออกไปนี้ มีพื้นฐานมาจากปฏิกิริยาของบุคคลที่แสดงต่อพฤติกรรมส่วนตัวของแต่ละบุคคล

เมื่อเขียนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมีโนภาพแห่งตนกับบุคคลอื่น จะเขียนแผนภูมิได้ดังนี้

ผลของการศึกษาพบว่า คนส่วนมากเห็นภาพของตัวเองเป็นที่นิยมชมชอบมองเห็นตัวเอง และคนเหล่านั้นก็จะยกเอาภาพเหล่านั้นในส่วนที่ไม่เป็นความบุคคลอื่นมองเห็นเขาเช่นนั้น และพบว่าในภาพเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อบุคคลอื่นด้วย (Kando. 1971 : 209-210)

มียาโมโตะและกอลด์นอร์ (Gouldnor and Gouldnor. 1963 : 52 อ้างอิงมาจาก Miyamoto and Dornbusch. 1961) ทำการศึกษาเพื่อทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับในภาพเหล่านั้น ตามทฤษฎีของมีด (Mead) และคูลี ดังนี้

1. คนและในภาพเหล่านั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญต่ออิทธิพลของการตอบสนอง (Response) ของบุคคลอื่น ในการกำหนดตน
2. การตอบสนองของบุคคลอื่น เป็นแนวทางในการกำหนดตน โดยพิจารณาจากพฤติกรรมตอบสนองของบุคคลอื่น และการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการตอบสนองของบุคคลอื่น
3. คนส่วนมากพบตามที่บุคคลอื่นกำหนดให้อย่างไร ในขบวนการสังคมประกอบตัวบทบาทหลายบทบาท และแต่ละบุคคลจะเลียนแบบบทบาทของเขา

การศึกษารังนี้พบว่า พฤติกรรมตอบสนองและทัศนคติของบุคคลอื่นมีส่วนสัมพันธ์กับในภาพเหล่านั้น และพบว่าในภาพเหล่านั้นของแต่ละคนมีความสัมพันธ์กันอย่างมากต่อการประมาณค่าของตนเอง ตามทัศนคติของบุคคลอื่นที่มีต่อตนมากกว่าการรับรู้ทัศนคติของการตอบสนองของตนในกลุ่ม

ไดสัน (Dyson. 1967 : 403-405) ได้ศึกษาในภาพเหล่านั้นของนักเรียนที่จัดกลุ่มตามความสามารถ จำนวน 224 คน โดยใช้แบบสอย Bill's Index of Adjustment and Values วัดการยอมรับตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีในภาพเหล่านั้นด้านการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

และฮาเมด (Hamed. 1967 : 225-239) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างในภาพเหล่านั้นกับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่น 170 คน ใช้เครื่องมือแบบวัดในภาพเหล่านั้น Tennessee Self-Concept Scale พบว่าในภาพเหล่านั้นที่มีลักษณะไปในทางดีกับการปรับตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับในประเทศไทย ไฉน มีวิริยะเกิด (ไฉน มีวิริยะเกิด 2514 : 33-34) ได้ศึกษาในภาพเหล่านั้นของเด็กวัยรุ่นชายหญิง จากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับ

กลางและระดับต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายหญิงอายุระหว่าง 12 - 17 ปี จากโรงเรียนศึกษา
4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดมีโนภาพแห่งตนของเพียร์และ
แฮร์รีส์ (The Piers - Harris Children's Self - Concept Scale) ผลการวิจัย
ปรากฏว่า เด็กวัยรุ่นจากครอบครัวชั้นกลางกับเด็กวัยรุ่นจากครอบครัวชั้นต่ำ มีมีโนภาพแห่งตน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกลักษณะ

บังอร เสตนนท์ (บังอร เสตนนท์ 2512) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทาง
กับทัศนคติของนักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 13 - 16 ปี ในจังหวัดพระนคร พบว่า ตัวแปรที่มี
อิทธิพลต่อการยอมรับตนเอง เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
สถานภาพทางสังคม เพศ หน้าที่พิเศษ ตำแหน่งที่ได้รับในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
สภาพทางครอบครัว

ส่วนผ่องพรรณ ศิบุญโญ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517 : 157) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
อัตรานิสัยของนักเรียนโรงเรียนช่างกล ในกรุงเทพมหานคร แยกตามตัวแปรต้น คือ ด้านค่านิยม
สัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ และด้านการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียน
ที่มาจากครอบครัวชั้นกลางมีอัตรานิสัยรวม อัตรานิสัยด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทาง
อารมณ์ และด้านการปรับตัวทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 .05 .01 และ .05 ตามลำดับ

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ (ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517 : 235)
ได้ทำการวิจัยเรื่อง อัตรานิสัยของเยาวชนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ กลุ่มตัวอย่างคือ
นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์
วัดมหาธาตุ วัดเบญจมบพิตร และวัดบวรนิเวศ จำนวน 120 คน ชาย 60 คน หญิง 60 คน
พบว่า เยาวชนที่มาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง มีอัตรานิสัยค่อนข้างสูงกว่าเยาวชนที่มา
จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในองค์ประกอบ
ด้านส่วนรวม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างภายนอก บุคลิกลักษณะและด้าน
ความเป็นคนน่านิยม ส่วนด้านพฤติกรรม ด้านความวิตกกังวลและด้านความสุขความพอใจเท่านั้น ที่ไม่
พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

แคนโด (Kando. 1971 : 198) กล่าวว่า บุคคลจะพยายามทำให้เกิดความลงรอยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างมโนภาพแห่งตนและการรับรู้ทั่วไปของบุคคลอื่น เพื่อมองภาพของตนเหมือนผลผลิตที่มีความสำคัญที่สามารถทำนายได้ถึงการตอบสนองของบุคคลอื่นที่ติดต่อ

เวเบอร์ (Kando. 1971 : 93 อ้างอิงมาจาก Weber. 1963) ได้สรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมว่ามี 4 แบบ ดังนี้

1. พฤติกรรมตามธรรมเนียม (Traditional behavior) เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการศึกษาเป็นเวลายาวนาน จนกลายเป็นนิสัยประจำตัว
2. พฤติกรรมตามลักษณะอารมณ์ (Affectual behavior) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกตามความรู้สึกของผู้แสดง
3. พฤติกรรมตามเหตุผลของค่านิยม (Action rational in terms of values) เป็นพฤติกรรมซึ่งถูกเลือกอย่างมีเหตุผล โดยกระทำตามค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เช่น ศาสนา ศีลธรรม หรือความเชื่อตามนโยบาย (political belief)
4. พฤติกรรมที่มีทั้งเป้าหมายและเหตุผล แสดงออกไม่ว่าวิธีการ (means) และจุดหมายปลายทาง (ends) เป็นเหตุและผลต่อกันอย่างสมมูลซึ่งกันและกัน

แฮทเทล (Hall and Lindzey. 1970 : 410 อ้างอิงมาจาก Cattell. 1964) เขียนเน้นว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมในสังคมมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลมาก โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่กล่อมเกลาพฤติกรรมของบุคคล ให้มีบุคลิกภาพในแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพฤติกรรมอันพึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนาของสังคม

พฤติกรรมค่านิยมบุคคลอื่นและแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 144) ศึกษาพบว่า ในสังคมไทย พฤติกรรมค่านิยมบุคคลอื่นจะสัมพันธ์โดยตรงกับความวิตกกังวล ในลักษณะความตื่นตัวง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่รบกวนจิตใจ เกิดความตึงเครียดอันเป็นผลทำให้เกิดความคับข้องใจ และพฤติกรรมนี้ยังสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งเช่นที่ สุปัตนา บุญญานิตย์ (สุพัตนา บุญญานิตย์ 2516 : 45) กล่าวถึงอิทธิพลที่มีต่อการสร้างบุคลิกภาพของเด็กว่า พ่อแม่ที่ห่วงใยลูกและตามใจลูก

เกินขอบเขต วนวายปรนนิบัติและคอยระมัดระวังมากเกินไป เด็กจะไม่เป็นตัวของตัวเอง จะไม่รู้จักรับผิดชอบตนเองเท่าที่ควร ไม่รู้จักอดทน และยังเป็นการทำให้เด็กมีนิสัยหยาบคายหรือสิ่งอื่นคล้าย

ปราชญ์ลพบุรี กัณฑ์เนตร (ปราชญ์ลพบุรี กัณฑ์เนตร 2515 : 187) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 200 คน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร กับต่างจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมท่าทีบุคคลอื่นและพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความเกรงใจ

พีรพงศ์ ลีวัณนางกูร (พีรพงศ์ ลีวัณนางกูร 2520 : 70) ศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา (ซึ่งมีพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นเป็นองค์ประกอบด้วย) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับเซียร์และคณะ (Seer and others. 1957) ที่ศึกษาพบว่า ความก้าวร้าวถือเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ในการกำหนดพฤติกรรม เด็กชายจะมีความก้าวร้าวทางกาย และมีพฤติกรรมเป็นไปในทางลบ เช่น เรียกร้องความสนใจจากบุคคลอื่น โดยทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน

อดอร์โน (Adorne and others. 1950 : 406) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บุคคลท่าทีบุคคลอื่น หรือแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น มักเป็นคนที่มียอคติ ไม่ชอบเผชิญกับแรงขับที่ไม่เป็นที่พอใจของตนอย่างเปิดเผย และมีจะประสพความล้มเหลวที่จะบูรณาการ (Integrate) ตนเองได้อย่างมีความสุข ส่วนบุคคลที่ไม่มีอคติจะมีแนวโน้มพร้อมที่จะรับรู้แรงขับที่ตนไม่พอใจ หรือมีการยอมรับตนเองสูง

ซึ่งตรงกับที่ สุพัฒนา บุญนิยม ได้อธิบายไว้ว่า พ่อแม่ที่เข้มงวด คุ ขอบค้ำหนึหรือลงโทษเสมอ ๆ ลูกจะเป็นคนขี้อ้ว ขี้กังวล แต่ขณะเียวกันก็เกลียดชังพ่อแม่อย่างเจียว ๆ อยู่ในใจ และเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลย หรือถูกพ่อแม่ผลักดันด้วยแรงทะเยอทะยานของพ่อแม่เอง จะรู้สึกว้าโลกนี้โหดร้าย ไร้ความยุติธรรม และมีมก้อย เด็กทั้งสองประเภทนี้จะเสียความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อาจแสดงความก้าวร้าว หรือความไม่เป็นมิตรต่อบุคคลอื่นออกมาโดยตรง เพราะเกิดความคิดที่ไม่เป็นจริงต่อฝ่ายที่มีความเห็นต่างไปจากตน และแสดงความขัดแย้งนั้นด้วย ทางออกที่พบได้บ่อย คือการใช้กลไกทางจิตใจ โดยการโทษผู้อื่น (เกร็ดธรรม ธรรมนูญ 2521 : 31)

อาร์กาลี (1973 : 47) เขียนไว้ว่า ความก้าวร้าวจะมีความเข้มสูงที่สุด เมื่อเด็กอยู่ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้

1. ความคับข้องใจ เกิดจากการถูกทอดทิ้งหรือวิธีการอื่นที่คล้ายกัน
2. ถูกทำโทษบ่อย ๆ โดยเฉพาะการทำโทษทางกาย
3. การแสดงความก้าวร้าวตามแบบพฤติกรรมก้าวร้าว ที่ผู้ชายแสดงออกภายในครอบครัว และความก้าวร้าวจะมีความเข้มต่ำสุดในเด็กที่มีความสัมพันธ์กับบิดามารดาอย่างอบอุ่น และในบ้านที่บิดามารดาไม่กระตุ้นให้เกิดการก้าวร้าว โดยปกครองเด็กด้วยความรัก และให้เหตุผลจนเกิดความเข้าใจ เป็นการลดความก้าวร้าวลงได้ การอบรมเลี้ยงดูบุตรของแต่ละครอบครัวจึงมีโอกาที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและไม่ก้าวร้าวขึ้นได้

กึ่งที่ซัลลิแวน (อรรถย วัฒนบุญ 2518 : 191 อ้างอิงมาจาก Sullivan. 1948) กล่าวว่า การพัฒนาการกระทำ ความคิด การหยิ่งรู้ล่วงหน้าและอื่น ๆ เป็นสิ่งที่จะทำนายหรือคาดคะเนไปถึงการป้องกันตัวเองจากความรู้สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งได้รับการวางพื้นฐานมาจากความไม่สมหวังและความคับข้องใจทั้งที่อยู่ในวัยทารก เท่ากับเห็นว่าพฤติกรรมท่าทีบุคคลอื่นและแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นเป็นพฤติกรรมที่ได้รับมาจากครอบครัวมากกว่าแหล่งอื่น

พฤติกรรมท่าทีตนเองและแก้ปัญหาที่ตนเอง

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 175-184) ศึกษาพบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิง ในสังคมไทยที่มีทัศนคติในทางลบต่อพฤติกรรมท่าทีบุคคลอื่น หรือมีความสับสนทางจิตใจ จะมีความวิตกกังวลสูงในองค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ ความอ่อนไหว อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่สบายใจ ไม่กล้าแสดงออกและซื่อาย ตรงกับคำกล่าวของ นางเยาว์ กุลโฆชะ ที่ว่า บิดามารดาเป็นจำนวนมากที่สุดลูกหลานไม่เป็น ทำให้ไม่เกิดประโยชน์ไปในทางสร้างสรรค์ แต่ตรงกันข้าม อาจเป็นเพราะปฏิกิริยาทางอารมณ์อันไม่พึงปรารถนาขึ้นในตัวเด็กได้ คำพูดที่ชมเชยเหล่านี้จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกตามคำพูดของผู้ใหญ่ คิดว่าตนเองเป็นคนไม่จริง จากความพอใจภูมิใจในตนเอง ดังนั้นแนวโน้มของเด็กพวกนี้จึงเป็นพฤติกรรมท่าทีตนเองและแก้ปัญหาที่ตนเอง

ดอริสและซาราสัน (Doris and Sarason. 1955 : 335-338) ศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มารดาเป็นคนเจ้าระเบียบ เข้มงวด มักเป็นบุคคลที่ท่าทีตนเองมาก

ส่วนปราชญ์อาปนันท์ กันตเนตร (ปราชญ์อาปนันท์ กันตเนตร 2515 : 191) พบว่า พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเองสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความเกรงใจ และเฮนรี (Henry.

1956 : 35-38) พบว่าพฤติกรรมกำหนดตนเองเป็นผลเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บิดามารดาชอบตำหนิหรือลงโทษเสมอ ๆ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองตามที่บิดามารดาพูด ดังที่ ซัลลิแวน (อรรถย วัฒนบุญ 2518 อ้างอิงมาจาก Sullivan. 1953) เขียนไว้ว่าทัศนคติที่มีต่อตนเองถูกตัดสินขึ้นต้นโดยทัศนคติของบุคคลซึ่งเอาใจใส่ดูแลเด็ก และทัศนคติที่มีต่อบุคคลอื่นถูกตัดสินโดยทัศนคติที่บุคคลมีต่อตัวของเขาเอง และอธิบายไว้ว่า ถ้ามีทัศนคติที่เที่ยงตรงและเป็นจริงต่อตนเอง ทัศนคตินั้นจะมีต่อบุคคลอื่นอย่างเที่ยงตรงและเป็นจริงเช่นกัน เมื่อบิดามารดาตำหนิลูก เด็กก็จะคิดว่าตนเองเป็นเช่นนั้นจริง จึงมีมโนภาพเห็นตนเองตามคำบอกเล่าของบิดามารดา และนึกกำหนดตนเองตามความรู้สึกที่ตนรับรู้มา

พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย และพฤติกรรมแก้ปัญห

โดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งออกไปได้เอง

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 171) ศึกษาพบว่า บุคคลที่ยกโทษหรือให้อภัย มักมีความวิตกกังวลสูง คือมีความขัดแย้งในตนเอง อันเป็นความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการที่เป็นเหตุผลของสังคม เพราะการยกโทษหรือให้อภัยเป็นค่านิยมหนึ่งในสังคมไทย

เช่นเดียวกัน ปราชญ์ฉบับ (ปราชญ์ฉบับ 2515 : 176) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย และพฤติกรรมแก้ปัญหโดยถือเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งออกไปได้เองกับความเกรงใจ พบว่า พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยสัมพันธ์โดยตรงกับความเกรงใจในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กในกรุงเทพมหานคร และในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อย่างไรก็ดี นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 182) พบว่า วัยรุ่นไทย โดยเฉพาะวัยรุ่นชายมีนิสัยใจร้อนหรือมีทัศนคติในทางลบต่อพฤติกรรมแก้ปัญห โดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งออกไปได้เองมากยิ่งขึ้นเท่าไร จะมีความวิตกกังวลสูงมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ในลักษณะมีความตื่นเต้นง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่มารบกวนจิตใจ

การแสดงพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย จึงเป็นการก่อให้เกิดความวิตกกังวลขึ้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยเพียงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม จึงแสดงความมั่นใจใจดี ให้อภัยกันทั้งปวง แม้ว่าตนเองจะไม่สบายใจจริง ๆ ก็ตาม

อาร์กกายล์ (Argyle. 1973 : 31) กล่าวว่า พฤติกรรมแบบเป็นกันเองฉันพี่น้อง (Affiliation) เป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับจากขบวนการสังคมประกิตภายใน ครอบครัว ซึ่งแสดงออกด้วยการเข้าร่วมกิจกรรม การอวยพร การสนทนาเป็นกันเอง และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ

จากการบรรยายถึงพฤติกรรมแบบเป็นกันเองฉันพี่น้องนี้ จะเห็นว่าเข้าลักษณะเดียวกันกับ พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย โดยถือว่าเป็นเหมือนญาติกันยอมให้อภัยซึ่งกันและกัน ยกโทษให้แก่กัน ถือว่า แม้ว่าจะไม่ใช่ญาติกันจริง ๆ ก็ตาม

แมค กิม และคณะ (Argyle. 1973 : 50 อ้างอิงมาจาก McGim et al. 1965) พบว่า บุคคลที่รายงานเกี่ยวกับบิดามารดาว่า เป็นผู้ที่ให้กำลังใจในการช่วยตนเอง เป็นผู้ที่ มีพฤติกรรมแบบเป็นกันเองมากกว่าบุคคลอื่น

สมมุติฐานในการศึกษา

ตอนที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน ทั้งสมมุติฐานดังนี้

1. นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน จะมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน

กัน

ตอนที่ 2 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล ทั้งสมมุติฐานดังนี้

4. นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน
5. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง บุคคลลักษณะบีบบังคับแตกต่างกัน
6. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน

7. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบังคับแตกต่างกัน

8. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน

9. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบังคับแตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะเป็นบังคับ ทั้งสมมุติฐานดังนี้

10. นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาสูง

11. นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับต่ำ

วิธีดำเนินการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2521 ของโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 580 คน แยกตามโรงเรียนได้ดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	109
2. โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์	121
3. โรงเรียนโพธารณินาเสนี	159
4. โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์	23
5. โรงเรียนปากท่อวิทยา	22
6. โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	70
7. โรงเรียนบางแพทยา	34
8. โรงเรียนหนองโพวิทยา	42
รวม	580

1. เกณฑ์การเลือกโรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือเกณฑ์ดังนี้

1.1 การเลือกโรงเรียน

1.1.1 เป็นโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1.2 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 เป็นนักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2521 เท่านั้น

1.2.2 เป็นนักเรียนของโรงเรียน ตามเกณฑ์ 1.1 เท่านั้น

1.2.3 เป็นนักเรียนที่ได้ตอบแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวเท่านั้น

2. วิธีการเลือกโรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการดังนี้

2.1 วิธีการเลือกโรงเรียน

2.1.2 สํารวจโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี

ทั้งหมด

2.1.2 เลือกสุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ มาศึกษาจำนวน 8 โรงเรียน

2.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ใช้วิธีการสุ่ม (Random Sampling) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนดังกล่าว โรงเรียนละ 30% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด ให้ตอบแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว

2.2.2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยดูจากแบบสอบถามคัดเลือกเอาไว้เฉพาะนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อยู่กับบิดาหรืออยู่กับมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในปัจจุบัน โรงเรียนละ 25% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด

2.2.3 นำกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้มาแบ่งกลุ่ม ตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร จำนวน 3 กลุ่ม แบ่งตามคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ และแบบทดสอบ 3 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว
2. แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู

3. แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน

4. แบบทดสอบวัดพฤติกรรม รวบรวมสนอระหว่างบุคคล

รายละเอียดของแบบสอบถามและแบบทดสอบแต่ละฉบับ ได้แยกกล่าวที่ละฉบับดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อต้องการทราบข้อมูลและรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามนี้จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อชั้นเรียน การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา บ้านที่พักอาศัยอยู่ปัจจุบัน และรายละเอียดในคำถามอื่นที่สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในชั้นแปลผล แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งถามเฉพาะข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

2. แบบทดสอบการยอมรับเลี้ยงดู ใช้แบบทดสอบการยอมรับเลี้ยงดูของ ถิ่น แพเพอร์ (ถิ่น แพเพอร์ 2517) ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวนข้อความ 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ๆ ละ 20 ข้อ คือ ข้อ 1-20 เป็นข้อความเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ข้อ 21-40 เป็นข้อความเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ข้อ 41-60 เป็นข้อความเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป แบบทดสอบนี้ ถิ่น แพเพอร์ สร้างขึ้นเพื่อใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่น 0.9652

วิธีดำเนินการทดสอบและการตอบแบบทดสอบ ให้นักเรียนอ่านคำสั่งและวิธีการทำจนเข้าใจ กำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบชุดนี้ประมาณ 40 นาที โดยให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วระลึกถึงเหตุการณ์ที่ต้องเลยมว่า บิดามารดาได้ปฏิบัติตนกับนักเรียนในลักษณะใด ให้กาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องมาตราประมาณค่าคำตอบ ที่มีลักษณะตามความเป็นจริงของนักเรียน เพียงข้อละ 1 ข้อเท่านั้น ดังตัวอย่าง

- (0) ร่วมรับประทานอาหารกับพ่อแม่
(00) ถูกพ่อแม่ทำให้เสียหาย

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		✓		
			✓	

เกณฑ์การให้คะแนน เนื่องจากมาตราที่ใช้มีลักษณะดังนี้ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด การตรวจให้คะแนนจึงพิจารณาจากคำตอบที่นักเรียนขีดเครื่องหมายลงในของมาตราดังนี้ ถ้าขีดเครื่องหมาย ในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน ในช่อง "มาก" ให้ 4 คะแนน ในช่อง "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน ในช่อง "น้อย" ให้ 2 คะแนน และในช่อง "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน เมื่อรวมคะแนนแต่ละตอนทั้ง 20 ข้อของนักเรียนแต่ละคนแล้ว นักเรียนคนใดได้คะแนนตอนหนึ่งตอนใดมากกว่าคะแนนในตอนรองลงไป ไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน จะถือว่านักเรียนคนนั้นได้รับการยอมรับถึงคุณภาพประเภทที่ได้คะแนนสูงสุด ถ้าคะแนนตอนใดตอนหนึ่งมากกว่าคะแนนในตอนรองลงมาไม่ถึง 5 คะแนน จะตัดนักเรียนคนนั้นออกจากกลุ่มตัวอย่าง การถือเอาความแตกต่างเป็น 5 คะแนน หรือเท่ากับคะแนนเต็มของหนึ่งข้อความนั้น เพื่อจะได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์การยอมรับถึงคุณภาพให้ชัดเจน

3. แบบทดสอบวัดคุณภาพแหล่งตน มี 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดคุณภาพแหล่งตนตามอัตภาพ และแบบทดสอบวัดคุณภาพแหล่งตนตามปณิธาน ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1. แบบทดสอบวัดคุณภาพแหล่งตนตามอัตภาพ ใช้แบบทดสอบวัดคุณภาพแหล่งตนตามอัตภาพของ สิทธิโชค วรรณสันติกุล (สิทธิโชค วรรณสันติกุล 2513 : 56) สร้างขึ้นตามแนวคิดของปีแอร์และแฮริส (Piere and Haris) กับกัฟและฮิลบรัม (Gough and Heilbrum) เพื่อใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 กอมา จุมพล พูลภทธีวิน และจรัส บุญญานันท์ (จรัส บุญญานันท์ 2515 : 63-65) ได้นำแบบทดสอบฉบับนี้มาปรับปรุงใหม่ เพื่อใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จรัส บุญญานันท์ ได้หาค่าความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่ง (Split-half) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .859

ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบชนิด 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึก ความคิด ทศนคติ และสภาพทั่วไปที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวเอง ในเรื่องสัมฤทธิ์ผล อารมณ์ และการปรับตัวทางสังคม รวมทั้งหมดจำนวน 40 ข้อความ เป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก 16 ข้อความ และข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ 24 ข้อความ

วิธีการดำเนินการสอบและการตอบแบบทดสอบ ให้ผู้ตอบอ่านคำสั่งและวิธีทำจนเข้าใจ กำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบไม่เกิน 30 นาที โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า

ข้อความนั้นตรงกับลักษณะหรือสภาพความเป็นจริงของชนมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาแล้วให้กา
เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องมาตราในกระดาคำตอบ ดังตัวอย่าง

0	1	2	3	4
	✓			
			✓	

(0) ข้าพเจ้าเป็นคนใจเย็น

(00)

เกณฑ์การตอบในข้อใดให้ถือดังนี้

กาของเลข 0 เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงสำหรับนักเรียนเลย

กาของเลข 1 เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับนักเรียนเพียงเล็กน้อย

กาของเลข 2 เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับนักเรียนเพียงครึ่งเดียว

กาของเลข 3 เมื่อข้อความนั้นส่วนใหญ่เป็นความจริงสำหรับนักเรียน

กาของเลข 4 เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด

เกณฑ์การทรวจให้คะแนน ข้อความในแบบทดสอบมี 2 ลักษณะ ถ้าผู้ตอบมีพฤติกรรมตรงตาม
ข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก แสดงว่ามีโนภาพแห่งตนตามอัศภาพสูง ข้อความเช่นนี้จะให้
คะแนน 4 คะแนน เมื่อกาของเลข 4 และให้ 3, 2, 1 และ 0 คะแนน เมื่อกาของเลข 3,
2, 1 และ 0 ตามลำดับ ข้อความอีกชนิดหนึ่ง เป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ ถ้าผู้ตอบ
มีพฤติกรรมตามข้อความนั้น แสดงว่ามีโนภาพแห่งตนตามอัศภาพต่ำ ข้อความเช่นนี้จะให้คะแนน 0
คะแนน เมื่อกาของเลข 4 และให้ 1, 2, 3 และ 4 คะแนน เมื่อกาของเลข 3, 2, 1 และ
0 ตามลำดับ แล้วรวมคะแนนข้อความในแบบทดสอบทั้ง 2 ลักษณะ เป็นคะแนนรวมของแบบทดสอบ
มีโนภาพแห่งตนตามอัศภาพ

3.2 แบบทดสอบวัดมีโนภาพแห่งตนตามปณิธาน ใช้แบบทดสอบของ จารัส บุญญานันท์
และจุฬพล พูลภัทรชีวิน (จารัส บุญญานันท์ 2515) ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบทดสอบมีโนภาพแห่งตน
ตามปณิธาน ของ สิทธิโชค วรานุสันติกุล เพื่อใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่ง
จารัส บุญญานันท์ หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.921

ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบชนิด 5 ตัวเลือก. เพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบให้ตรงกับ ความรู้สึก ความคิด ทศนคติ และความทะเยอทะยานของตน แต่แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตาม ปณิธาน มีความหมายไปในทางบวกทั้งหมด รูปประโยคเป็นข้อความแสดงความปรารถนา จำนวน 40 ข้อ

วิธีดำเนินการสอบและการตอบแบบทดสอบ ให้ผู้ตอบอ่านคำสั่งและวิธีทำจนเข้าใจ กำหนด เวลาในการทำแบบทดสอบชนิดนี้ไม่เกิน 30 นาที โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า ข้อความนั้นตรงกับ ความปรารถนาของตนมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาแล้วให้กาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องมาตราในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่าง

0	1	2	3	4
				✓
				✓

(0) ข้าพเจ้าอยากเป็นคนใจเย็น

(00)

ส่วนเกณฑ์การตอบในช่องใดให้ถือเช่นเดียวกับแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามอัธภาพ

เกณฑ์การให้คะแนนเป็นดังนี้ ถ้ากาช่องเลข 4 ให้ 4 คะแนน ถ้ากาช่องเลข 3, 2, 1 และ 0 ให้ 3, 2, 1 และ 0 คะแนนตามลำดับ ถ้าผู้ตอบได้คะแนนมากถือว่ามโนภาพแห่งตนตาม ปณิธานสูง หรือผู้ตอบได้คะแนนน้อยถือว่ามโนภาพแห่งตนตามปณิธานต่ำ

นำเอาคะแนนจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามอัธภาพ และคะแนนจากแบบทดสอบวัด มโนภาพแห่งตนตามปณิธานรวมกันเป็นคะแนนวัดมโนภาพแห่งตน

4. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอนสนองระหว่างบุคคล ใช้เครื่องมือของคริสเตียนเซน

(Christiansen) ซึ่งนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 106-108) แปลและ ปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนไทย ต่อมา ปรากฏฉบับ กั้นเนตร (2515) นำมาปรับปรุงใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ สเปียร์แมน บราวน์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7399

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 106-108) ได้อธิบายลักษณะเครื่องมือ นี้ไว้ว่า เป็นแบบทดสอบวัดทิศทางและวัดลักษณะของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เมื่อมีสิ่งเร้าหรือ

สถานการณ์ที่มากกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง ถ้ารวมทิศทางและลักษณะของพฤติกรรมเข้าด้วยกัน จะได้แบบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลเป็น 6 แบบ คือ

1. พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น (บีบบังคับ - สู่ภายนอก)
2. พฤติกรรมแก้ปัญหาคับบุคคลอื่น (แก้ปัญหาคับ - สู่ภายนอก)
3. พฤติกรรมตำหนิตนเอง (บีบบังคับ - สู่ภายใน)
4. พฤติกรรมแก้ปัญหาคับตนเอง (แก้ปัญหาคับ - สู่ภายใน)
5. พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย (บีบบังคับ - ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน)
6. พฤติกรรมแก้ปัญหาคับโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเอง ก็สงบไปได้เอง (แก้ปัญหาคับ - ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน)

ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบชนิด 6 ตัวเลือก โดยสร้างเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ 25 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีพฤติกรรมตอบสนอง 6 แบบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างสถานการณ์ในแบบทดสอบ

(๐) คืนหนึ่งนักเรียนเดินไปในห้อง และเตะขาโต๊ะเข้าอย่างจัง ความผิดปกติเราจะแสดงพฤติกรรมหรือแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อสถานการณ์ชนิดนี้ต่างกันไม่ เช่น

- ก. อยากเลื้อยขาโต๊ะออก
- ข. โทษคนอื่นว่า กิ่งโต๊ะเกะกะ
- ค. โทษตนเองว่า ไม่ระวัง
- ง. เลื้อยโต๊ะให้พ้นทางเดิน
- จ. บอกตนเองว่า โทม์โต๊ะไม่ไฉนไม่รู้เรื่องอะไรด้วย
- ฉ. หัวใจเย็น ๆ ไว้ เคี้ยวแก้ขัดเจ็บ

วิธีดำเนินการสอบ ให้ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ในแบบทดสอบให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าตามประสบการณ์เช่นนั้น จะเลือกพฤติกรรมแบบไหนเป็นวิธีที่แสดงออก โดยให้เลือกเป็น 2 แบบ จากพฤติกรรม 6 แบบ ที่กำหนดให้คือ

1. ให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่า เป็นวิธีตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

2. ให้เลือกพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่า เป็นวิธีที่ไม่เคยทำ หรือไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนเลย

การตอบ ให้ตอบในกระดานคำตอบซึ่งประกอบด้วยเส้นมาตราวัด 25 เส้น เท่ากับจำนวนข้อของแบบทดสอบพอดี ให้เส้นมาตราวัดจะมีเลขกำกับไว้ ตั้งแต่เลข 1 ถึงเลข 15 ดังตัวอย่าง

1	ด													ง
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

เลข 1 - 15 เป็นมาตราแสดงความใกล้หรือไกลจากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียน

เลข 1 แสดงว่า ใกล้ที่สุดจากความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของนักเรียน เลข 2, 3, 4 และเลขที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แสดงว่าค่อย ๆ ใกล้กับความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของนักเรียนมากขึ้น

เลข 15 แสดงว่า เหตุการณ์ดังกล่าวตรงหรือใกล้เคียงที่สุดกับความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของนักเรียน ดังนั้นถ้าขอเลือกที่ถนัดให้ข้อใดตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนแต่ไหน ให้ให้นักเรียนเลือกเอาอีกบรรทัดข้อใดที่เห็นเอง ไม่เห็นเอา มาตราวัด ให้ตรงกับเลขใดเลขหนึ่งตามแนวความรู้สึกของนักเรียนว่า ใกล้มากขึ้นแต่ไหน เช่น ถ้าข้อเลือก ง ใกล้ที่สุดกับความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียน ก็ใส่อักษร ง เหนือเส้นเลข 15 หากใกล้เหมือนกันแต่ใกล้ไม่มากนักก็เลือกใส่ให้ตรงตัว เลขที่ลดหลั่นกันไป

ถ้าข้อเลือก ด เป็นข้อที่นักเรียนไม่เคยทำเลย หรือไม่เคยคิดจะทำเลย หรือไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ก็ให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับตัวเลขใดตัวเลขหนึ่ง แล้วจะเห็นว่าเหตุการณ์นั้น ๆ ห่างไกลจากความคิดหรือการกระทำของนักเรียนเพียงใด หากใกล้มากขึ้นก็ใส่เหนือเลข 1 ถ้าใกล้เหมือนกันแต่ไม่มากนักก็ใส่ตรงเลขที่เพิ่มขึ้นตามลำดับแล้วแต่กรณี

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน พิจารณาตัวเลือกในแต่ละข้อ ซึ่งได้คะแนนจากแบบทดสอบนี้ แล้วรวมคะแนนของพฤติกรรมแต่ละแบบทั้ง 6 แบบ ตามคะแนนที่ได้รับทั้ง 25 ข้อ โดยถือว่าผู้ใด

คะแนนสูงในแต่ละแบบพฤติกรรม มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำในแต่ละแบบพฤติกรรม ถือว่ามีทัศนคติในทางไม่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมแบบนั้นน้อยครั้ง หรือไม่เลยแสดงเลย

เนื่องจากแบบทดสอบฉบับนี้ก่อนมา พิศพงษ์ สิริวัฒนางกูร (พิศพงษ์ สิริวัฒนางกูร 2520 : 36) ได้นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหาความเชื่อมั่นโดยวิธีแบ่งครึ่งตามสูตรของ สเปียร์แมน บรรานัน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7804 และจากการทดสอบจริง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8235 ($N = 280$)

✓ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1/ การหาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล ได้แก่

- การหาค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Guilford. 1950 : 44})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง

✓- การหาค่าความแปรปรวน ใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson. 1960 : 67})$$

เมื่อ s^2 แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง

✓ - การหาความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยถอดกรณฑ์สองของสูตร
การหาความแปรปรวน

$$s = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ s แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

- การหาความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด ใช้สูตร

$$SE_{meas} = s_t / \sqrt{1 - r_{tt}} \quad (\text{Guilford. 1956 : 444})$$

เมื่อ SE_{meas} แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

s_t แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

r_{tt} แทนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2. การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Classification) ใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w} \quad (\text{Lindquist. 1956 : 209})$$

$$df_1 = k - \textcircled{t} = 1$$

$$df_2 = N - k$$

MS_b แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกของกำลังสองระหว่างกลุ่ม

MS_w แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกของกำลังสองภายในกลุ่ม

N แทนจำนวนข้อมูลทั้งหมดและเป็นจำนวนกลุ่ม

df แทน degree of freedom

- ✓ 3. การทดสอบหาความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นอิสระจากกัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \cdot \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}} \quad (\text{Winner. 1962 : 28-29})$$

เมื่อ t แทนค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

4. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (\text{Garrett. 1966 : 143})$$

เมื่อ r แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$\sum XY$ แทนผลรวมของผลคูณของคะแนน X กับ Y

$\sum X, \sum Y$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนน X กับ Y

$\sum X^2, \sum Y^2$ แทนผลรวมของคะแนน X กับ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง ตามลำดับ

N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง

5. การทดสอบนัยสำคัญของ r ใช้สูตร

$$t = r \sqrt{\frac{N - 2}{1 - r^2}}$$

เมื่อ N เป็นจำนวนข้อมูล

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากท่านศึกษานิเทศ 5 นำส่งแบบสอบถามและแบบทดสอบรวม 4 ฉบับ ไปยังโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 9 แห่ง โดยผู้วิจัยไปอธิบายวิธีดำเนินการ

การทดสอบและวิธีการออกแบบทดสอบแต่ละฉบับให้อาจารย์แต่ละแนวประจำโรงเรียนแต่ละแห่งให้เข้าใจ .
ถึงวิธีการดำเนินการทดสอบ และวิธีการออกแบบทดสอบอย่างแจ่มแจ้ง เพราะอาจารย์แต่ละแนวจะ
 เป็นผู้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสุ่ม และเป็นผู้รวบรวม
 แบบทดสอบพร้อมทั้งกระดาษคำตอบไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงไปรับคืนจากอาจารย์แต่ละแนว เพื่อดำเนิน
 การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลดังนี้

$\sum x$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทนจำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทนค่าเฉลี่ย
$(\sum x)^2$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
$\sum x^2$	แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
s^2	แทนความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
s_t	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
SE_{mcs}	แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
r_{tt}	แทนความสัมพันธ์แบบทดสอบ
F	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน
SS_b	แทนผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
SS_w	แทนผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
MS_b	แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
df	แทน degree of freedom
t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
$\bar{x}_1, \bar{x}_2$	แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ
s_1^2, s_2^2	แทนจำนวนเบี่ยงเบนภายในกลุ่มที่ 1 และ 2
n_1, n_2	แทนค่าสัมประสิทธิ์สัดส่วน

$\sum XY$ แทนผลรวมของผลคูณของคะแนน X กับ Y

$\sum Y$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y

$\sum Y^2$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y ยกกำลังสอง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ นำเสนอโดยการแยกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา สัมพันธ์กับโนภาพแห่งตน

ตอนที่ 3 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ

ตอนที่ 4 การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างโนภาพแห่งตน กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ

ตอนที่ 1 ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้สอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนเกี่ยวกับชื่อ ชั้นเรียน การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดา บ้านที่พักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน และอาศัยอยู่กับใคร ผลจากการสอบถามมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เปรียบเทียบเป็นร้อยละ

สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง	62	10.68
ระดับกลาง	204	35.18
ระดับต่ำ	314	54.14
รวม	580	

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 54.14 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด อยู่ในระดับกลางคิดเป็นร้อยละ 35.18 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 10.68 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูลยิ่งขึ้น จึงจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยอาศัยผลรวมของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดูบุตร มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร เปรียบเทียบเป็นร้อยละ

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	จำนวน	ร้อยละ
แบบประชาธิปไตย	382	65.86
แบบให้ความคุ้มครอง	106	18.27
แบบทอดทิ้ง	92	15.87
รวม	580	

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 65.86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง คิดเป็นร้อยละ 18.27 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 15.87 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

นอกจากนี้ ยังได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพการสมรสของบิดา มารดา และที่อยู่อาศัย ในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดา มารดา และที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

สถานภาพการสมรสของบิดา มารดา	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ด้วยกัน	445	76.72
แยกกันอยู่	135	23.28
รวม	580	

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสถานภาพการสมรสของบิดา มารดา แบบอยู่ด้วยกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 76.72 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ การสมรสของบิดา มารดาแบบแยกกันอยู่มีเพียงส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 23.28 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน

1. การเปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1 ซึ่งตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน"

ตาราง 5 แสดงสถิติพื้นฐานของคะแนนมโนภาพแห่งตน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	N	$\bar{X}$	S^2	S
ระดับสูง	62	237.20	10732.96	103.60
ระดับกลาง	204	234.15	191.54	13.84
ระดับต่ำ	314	223.88	511.21	22.61

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง ได้คะแนนเฉลี่ยของคะแนนมโนภาพแห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างระดับกลาง และกลุ่มตัวอย่างระดับกลาง ได้คะแนนเฉลี่ยของคะแนนมโนภาพแห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างระดับต่ำ

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของมีโนภาพเหงคนของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	2278.60	1139.30	.94	.01
ภายในกลุ่ม	577	696933.36	1205.76		
รวมทั้งหมด	579	699211.97			

จากตาราง 6. แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีมีโนภาพเหงคนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

ข้อ 1

2. การเปรียบเทียบสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร ที่สัมพันธ์กับคุณภาพแห่งตน การศึกษาข้อนี้เป็นการศึกษาทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ซึ่งตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน จะมีคุณภาพแห่งตนแตกต่างกัน"

ตาราง 7 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนในภาพแห่งตน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย แบบให้ค่าควบคุมครองและแบบทอดทิ้ง

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	N	$\bar{X}$	S^2	S
แบบประชาธิปไตย	382	235.61	2157.90	46.45
แบบให้ค่าควบคุมครอง	106	208.55	1162.01	34.08
แบบทอดทิ้ง	92	240.29	3415.24	58.44

จากตาราง 7 แสดงให้ทราบว่า นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบทอดทิ้งได้คะแนนเฉลี่ยของมโนภาพแห่งตนสูงกว่าแบบประชาธิปไตย และแบบประชาธิปไตยได้คะแนนเฉลี่ยของมโนภาพแห่งตนสูงกว่าแบบทอดทิ้ง

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแห่งตนของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	15987.25	7993.62	6.98*	.01
ภายในกลุ่ม	577	661935.73	1145.21		
รวมทั้งหมด	578	677922.98			

$$F_{.01} = 2.46$$

จากตาราง 8 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง มีมโนภาพแห่งตนต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพื่อให้ทราบความแตกต่างแน่ชัดยิ่งขึ้น จึงแสดงการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของมีโนภาพแห่งตนของนักเรียน ที่มีสถานภาพการอบรม
เลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย และแบบให้ความคุ้มครอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบประชาธิปไตย	382	235.61	2157.90	56.37*
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบให้ความคุ้มครอง	106	208.55	1162.01	

$$t_{.01} = 1.96$$

จากตาราง 9 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย และ
แบบให้ความคุ้มครอง มีมีโนภาพแห่งตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแห่งตนของนักเรียน ที่มีสถานภาพการอบรม
เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบทอติง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย	382	235.61	2157.90	8.06*
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู แบบทอติง	92	240.29	3415.24	

$$t_{.01} = 1.96$$

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ
แบบทอติง มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแห่งตนของนักเรียน ที่มีสถานภาพการอบรม
เลี้ยงดูบุตรแบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบให้ความคุ้มครอง	106	208.55	1162.01	35.66 *
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบทอดทิ้ง	92	240.29	3415.24	

$$t_{.01} = 1.96$$

จากตาราง 11 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบให้ความคุ้มครอง
และแบบทอดทิ้ง มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ที่สัมพันธ์กับโนภาพแห่งตน การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ซึ่งตั้งสมมติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน"

ตาราง 12 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนโนภาพแห่งตน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	N	$\bar{X}$	S^2	S
แบบอยู่ด้วยกัน	445	231.79	432220.45	657.43
แบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม	135	219.42	6451.15	80.31

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกันได้คะแนนเฉลี่ยของโนภาพแห่งตนสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างของมโนภาพแห่งตนของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	t	P
แบบอยู่ด้วยกัน แบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือถึงแก่กรรม	4.24*	.01

$$t_{.01} = 1.95$$

จากตาราง 13 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ที่สัมพันธ์กับ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ

1. การเปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง บุคคล ลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อ 4 ซึ่งตั้ง สมมุติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน" และสมมุติฐานข้อ 5 ซึ่งตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนที่มี สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกัน"

ตาราง 14 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา
แยกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม	N	$\bar{X}$	S^2	S
ระดับสูง	62	240.45	21252.54	145.78
ระดับกลาง	204	240.42	1452.60	38.11
ระดับต่ำ	314	303.04	19608.07	140.02

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ
ได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาสูงกว่าระดับสูงและระดับกลาง
ส่วนระดับสูงและระดับกลางได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา
ของนักเรียน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	40388978.84	20194489.42	584.96 *	.01
ภายในกลุ่ม	577	42455732.45	73578.49		
รวมทั้งหมด	579	82844711.29			

$$F = 4.60$$

จากตาราง 15 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 4 เพื่อให้เห็นความแตกต่างแน่ชัดขึ้น จึงได้แสดงการ เปรียบเทียบเป็นรายคู่ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมทอสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ไขหา
ของนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูงกับระดับต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ระดับสูง	62	240.45	21252.54	3.10*
สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ระดับต่ำ	314	303.04	19603.07	

$$t_{.01} = 2.576$$

จากตาราง 16 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ มีพฤติกรรม
ทอสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ไขหา สูงกว่านักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญห
ของนักเรียน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูงกับระดับต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ระดับสูง	62	240.45	21252.54	.0016
สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ระดับกลาง	204	240.42	1452.60	

จากตาราง 17 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูงและระดับ
กลาง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญห ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะภูมิปัญญา
ของนักเรียน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางและระดับต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับกลาง	204	240.42	1452.60	7.50*
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับต่ำ	314	303.04	19608.07	

$$t_{.01} = 2.576$$

จากตาราง 18 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ มีพฤติกรรม
ตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะภูมิปัญญา สูงกว่านักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (7.50)

ตาราง 19 แสดงการสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบ่งกับ
แยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ

สถานภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม	N	$\bar{X}$	S^2	S
ระดับสูง	62	157.82	4859.10	211.79
ระดับกลาง	204	167.12	2771.46	52.64
ระดับต่ำ	314	167.16	19629.82	140.10

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง
ได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบ่งกับค่าที่สูงสุด ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพ
ทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางและระดับต่ำได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบมั่งกับ
 ของนักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	7878.83	3939.50	.0973	.01
ภายในกลุ่ม	577	2334136.79	4045.29		
รวมทั้งหมด	579	2342015.62			

จากตาราง 20 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบมั่งกับ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การเปรียบเทียบสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อ 6 ซึ่งตั้งสมมติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน" และสมมติฐานข้อ 7 ซึ่งตั้งสมมติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับแตกต่างกัน"

ตาราง 21 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียน ที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง

สถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตร	N	$\bar{X}$	S^2	S
แบบประชาธิปไตย	382	178.30	1358.37	36.85
แบบให้ความคุ้มครอง	106	294.53	2471.83	88.28
แบบทอดทิ้ง	92	234.91	1951.60	44.177

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาสูงกว่าแบบทอดทิ้ง และแบบทอดทิ้งได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาสูงกว่าแบบให้ความคุ้มครอง

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก่นัฏฐา
ของนักเรียน ที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประจําชีพโดย แบบให้ความ
คุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	87589.24	43794.62	.13	.01
ภายในกลุ่ม	577	191927346.19	329772.07		
รวมทั้งหมด	579	192015935.43			

จากตาราง 22 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประจําชีพโดย แบบให้
ความคุ้มครองและแบบทอดทิ้ง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก่นัฏฐา ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสําคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 6

ตาราง 23 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ
เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย
แบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	N	$\bar{X}$	S^2	S
แบบประชาธิปไตย	382	245.70	1538.99	39.230
แบบให้ความคุ้มครอง	106	191.45	22873.32	63.361
แบบทอดทิ้ง	92	174.10	10308.34	101.532

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ สูงกว่าแบบให้ความคุ้มครอง และแบบให้ความคุ้มครองได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ สูงกว่าแบบทอดทิ้ง

ตาราง 2: เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบังคับ
ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ควบคุมการ
และแบบทอดทิ้ง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	295081.86	147540.93	72.12*	.01
ภายในกลุ่ม	577	1180356.51	2045.67		
รวมทั้งหมด	579	1475438.37			

$$F = 4.60$$

จากตาราง 2: แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้
ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบังคับ แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 7 เพื่อให้เห็นความแตกต่างนี้ชัดเจน
จึงได้แสดงการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 25 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบังคับ
ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย
และแบบให้ความคุ้มครอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบประชาธิปไตย	382	245.70	1538.99	3.66*
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบให้ความคุ้มครอง	106	191.45	22873.37	

$$t_{.01} = 2.576$$

จากตาราง 25 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย
มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับ สูงกว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร
แบบให้ความคุ้มครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับ
 ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย และแบบทอดทิ้ง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบประชาธิปไตย	382	245.70	1538.99	6.64*
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบทอดทิ้ง	92	174.10	10308.34	

$$t_{.01} = 2.576$$

จากตาราง 26 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย
 มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับ สูงกว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 แบบทอดทิ้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 27 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับ
 ของนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S^2	t
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบให้ความคุ้มครอง	106	191.45	22873.32	.95
สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบทอดทิ้ง	92	174.10	10300.34	

จากตาราง 27 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบให้ความคุ้มครอง
 และแบบทอดทิ้ง มีพฤติกรรมลักษณะเป็นบังคับไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ การศึกษาข้อนี้เป็นการทดสอบสมมุติฐานข้อ 8 ซึ่งตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน" และสมมุติฐานข้อ 9 ซึ่งตั้งสมมุติฐานว่า "นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะบีบบังคับแตกต่างกัน"

ตาราง 28 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา เปรียบเทียบตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	N	$\bar{X}$	S^2	S
แบบอยู่ด้วยกัน	445	234.21	24911.08	157.83
แบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม	135	233.57	7354.94	85.76

จากตาราง 28 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน ได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา สูงกว่านักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

ตาราง 30 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ
เปรียบเทียบตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่
หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	N	$\bar{X}$	S^2	S
แบบอยู่ด้วยกัน	445	167.343	865.94	29.42
แบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม	135	169.65	43387.05	208.29

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน
ได้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองลักษณะบีบบังคับสูงกว่า นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดา
มารดาแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม และเพื่อช่วยให้เห็นความแตกต่าง
ของคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองลักษณะบีบบังคับของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม จึงนำเอาค่าสถิติ
พื้นฐานไปหาความแตกต่าง ดังนี้

ตาราง 31 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะ
 เป็นบังคับ ของนักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และ
 แบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	t	P
แบบอยู่ด้วยกัน แบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม	1.96*	.05

$$t = 1.96$$

จากตาราง 31 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน
 และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
 ลักษณะเป็นบังคับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ

ตาราง 32 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง
บุคคล ลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ

ความสัมพันธ์ระหว่าง	r
มโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหา	.7591*
มโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะบีบบังคับ	.1290

$$r_{.01} = .354$$

จากตาราง 32 แสดงว่า

1. มโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ถ้านักเรียนมีมโนภาพแห่งตนสูง ก็จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาลึกซึ้ง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 9
2. มโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีมโนภาพแห่งตนสูง ก็จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับต่ำ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 10

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่าสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา สัมพันธ์กับโมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา สัมพันธ์กับโมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโมโนภาพแห่งตน กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2521 ของโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี เป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อยู่กับบิดาหรืออยู่กับมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 581 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ และแบบทดสอบ 3 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เกี่ยวกับชื่อชั้นเรียน การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดา บ้านที่พักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน และอาศัยอยู่กับใคร รายละเอียดที่ได้จากแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในชั้นแปลผล
2. แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู ใช้แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูของ ถิ่น แพเพอร์ ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า มีจำนวนข้อความ 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนละ 20 ข้อ คือ ข้อ 1 - 20 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ข้อ 22 - 40

เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ข้อ 41 - 60 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ควบคุมครองมากเกินไป กำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบชุดนี้ประมาณ 40 นาที โดยให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วระลึกถึงเหตุการณ์ที่ล่วงเลยมานาน บิดามารดาได้ปฏิบัติต่อนักเรียนในลักษณะใด ให้กาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องมาตราบนกระดาษคำตอบที่มีลักษณะตามความเป็นจริงของนักเรียน การตรวจให้คะแนน พิจารณาจากคำตอบที่นักเรียนขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องมาตรา ถ้าขีดเครื่องหมาย (✓) ในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน ในช่อง "มาก" ให้ 4 คะแนน ในช่อง "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน ในช่อง "น้อย" ให้ 2 คะแนน และในช่อง "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน เมื่อรวมคะแนนแต่ละตอนทั้ง 20 ข้อของนักเรียนแต่ละคน แล้ว นักเรียนคนใดได้คะแนนตอนหนึ่งตอนใดมากกว่าคะแนนในตอนรองลงไปไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน จะถือว่านักเรียนคนนั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามประเภทที่ได้คะแนนสูงสุด ได้คะแนนตอนใดตอนหนึ่งมากกว่าคะแนนในตอนรองลงมาไม่ถึง 5 คะแนน จะคัดนักเรียนคนนั้นออกจากกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน มี 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามอัตภาพ และแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามปณิธาน

3.1 แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามอัตภาพ ใช้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามอัตภาพของ สิทธิโชค วรานุสันติกุล สร้างขึ้นตามแนวคิดของ วิแอร์และแอริส กับกัทพ์และฮิลบริบ เพื่อใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ตอนาจุณพล พูลภัทรชีวิน และจาร์รัส บุญชูพันธ์ ได้นำแบบทดสอบฉบับนี้มาปรับปรุงใหม่ เพื่อใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบชนิด 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึก ความคิด ทักษะ และสภาพทั่วไปที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องสัทธิษณ อารมณ์ และการปรับตัวทางสังคม รวมทั้งหมดจำนวน 40 ข้อความ เป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก 16 ข้อความ และข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ 24 ข้อความ ถ้าผู้ตอบมีพฤติกรรมตรงตามข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก แสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนตามอัตภาพสูง ข้อความเช่นนี้จะให้คะแนน 4 คะแนน เมื่อกาช่องเลข 4 และให้ 3, 2, 1 และ 0 คะแนน เมื่อกาช่องเลข 3, 2, 1 และ 0 ตามลำดับ ข้อความอีกชนิดหนึ่ง เป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ ถ้าผู้ตอบมีพฤติกรรมตรงตามข้อความนั้น แสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนตามอัตภาพต่ำ ข้อความเช่นนี้จะให้คะแนน 0 คะแนน เมื่อกาช่องเลข 4 และให้

1, 2, 3 และ 4 คะแนน เมื่อค่าของเลข 3, 2, 1 และ 0 ตามลำดับ แล้วรวมคะแนนข้อความในแบบทดสอบทั้ง 2 ลักษณะ เป็นคะแนนรวมของแบบทดสอบในภาพแทนตามอัธยาศัย

3.2 แบบทดสอบวัดความรู้ในภาพแทนตามปณิธาน ใช้แบบทดสอบของ จำรัส บุญญานันท์ และจุฬพล พูลภัทรชีวิน ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบทดสอบในภาพแทนตามปณิธานของ สิทธิโชค วรานุสันติกุล เพื่อใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบ 5 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึก ความคิด หัตถ์คต และความทะเยอทะยานของตน เป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางบวกทั้งหมด รูปประโยคเป็นข้อความแสดงความปรารถนา จำนวน 40 ข้อ กำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบชุดนี้ไม่เกิน 30 นาที เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าค่าของเลข 4 ให้ 4 คะแนน ถ้าค่าของเลข 3, 2, 1 และ 0 ให้ 3, 2, 1 และ 0 คะแนนตามลำดับ ดังนั้น ถ้าผู้ตอบได้คะแนนมากถือว่ามีความในภาพแทนตามปณิธานสูง ถ้าผู้ตอบได้คะแนนน้อยถือว่ามีความในภาพแทนตามปณิธานต่ำ

4. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ใช้เครื่องมือของ คริสเตียนเซน ซึ่งนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ แปลและปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนไทย ต่อมาปรากฏว่า ก็นั้นเนตร นำมาปรับปรุงใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบทดสอบวัดทิศทางและวัถลักษณะของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เมื่อมีสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่มากระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง ถ้ารวมทิศทางและลักษณะของพฤติกรรมเข้าด้วยกัน จะได้แบบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลเป็น 6 แบบคือ

1. พฤติกรรมกล่าวหาบุคคลอื่น (บีบบังคับ - สูญภายนอก)
2. พฤติกรรมแก้ปัญหาคือบุคคลอื่น (แก้ปัญหาคือ - สูญภายนอก)
3. พฤติกรรมทำหิตนเอง (บีบบังคับ - สูญภายใน)
4. พฤติกรรมแก้ปัญหาคือตนเอง (แก้ปัญหาคือ - สูญภายใน)
5. พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย (บีบบังคับ - ไม่ใช่สูญภายนอกหรือภายใน)
6. พฤติกรรมแก้ปัญหาคือถือว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปได้เอง (แก้ปัญหาคือ -

ไม่ใช่สูญภายนอกหรือภายใน)

ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบชนิด 6 ตัวเลือก โดยสร้างเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ 25 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีพฤติกรรมตอบสนอง 6 แบบ ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านสถานการณ์

ต่าง ๆ แล้วพิจารณาว่าถ้าตามประสบการณ์นั้น จะเลือกพฤติกรรมแบบใดเป็นวิธีแสดงออก โดยให้เลือกรับเป็น 2 แบบจากพฤติกรรม 6 แบบที่กำหนดให้คือให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่าเป็นวิธีตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำของนักเรียนมากที่สุด และให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่า เป็นวิธีที่ไม่เคยทำ หรือไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนมากที่สุด เกณฑ์การตรวจให้คะแนน พิจารณาว่าเลือกในข้อใด ซึ่งได้คะแนนตามหมายรายนั้น แล้วรวมคะแนนของพฤติกรรมแต่ละแบบทั้ง 6 แบบ ตามคะแนนที่ได้ทั้ง 25 ข้อ โดยถือว่าผู้ที่ได้คะแนนสูงในแต่ละพฤติกรรมมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำในแต่ละแบบพฤติกรรม ถือว่าทัศนคติในทางไม่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมแบบนั้นน้อยครั้งหรือไม่เคยแสดงเลย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดกระทำกับข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างมโนภาพแห่งตน เมื่อจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพการสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ t - statistic ทดสอบความแตกต่าง
2. การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ เมื่อจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ t - statistic ทดสอบความแตกต่าง
3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลจากการสอบถามรายละเอียดส่วนตัว เมื่อจำแนกนักเรียนตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า นักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 54.14 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.18 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูงมีเพียงจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 10.68 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2 ผลจากการทดสอบแบบทดสอบวัดการยอมรับเลี้ยงดูบุตร เมื่อจำแนกนักเรียนตามสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตร พบว่า มีนักเรียนที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีนักเรียนที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตรแบบให้ควบคุมครอง คิดเป็นร้อยละ 18.27 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีนักเรียนที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตรแบบทอดทิ้ง มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.87 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.3 ผลจากการสอบถามรายละเอียดส่วนตัว เมื่อจำแนกนักเรียนตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา พบว่า นักเรียนส่วนมากมีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 76.72 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีนักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม คิดเป็นร้อยละ 23.28 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบความแตกต่างระหว่างมโนภาพแห่งตน จำแนกตามสถานภาพของครอบครัว ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีมโนภาพแห่งตนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .94$)

2. นักเรียนที่มีสถานภาพการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ควบคุมครอง และแบบทอดทิ้ง มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.98$)

2.1 นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบให้ควบคุมครอง มีมโนภาพเห็นตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 56.37$)

2.2 นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบทอดทิ้ง มีมโนภาพเห็นตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 8.06$)

2.3 นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ควบคุมครอง และแบบทอดทิ้ง มีมโนภาพเห็นตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 35.66$)

3. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้างหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม มีมโนภาพเห็นตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 4.24$)

ตอนที่ 3 การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ที่สัมพันธ์กับ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่าง บุคคลลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม สถานภาพการ อบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มี พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
($F = 584.96$)

1.1 นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง และระดับต่ำ มีพฤติกรรม ตอบสนองระหว่าง บุคคลลักษณะแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 3.10$)

1.2 นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูงและระดับกลาง มีพฤติกรรม ตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ. ($t = .0016$)

1.3 นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับกลางและระดับต่ำ มีพฤติกรรม ตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 7.50$)

2. นักเรียนที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ มี พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 0.973$)

3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ควบคุมครอง และแบบทอดทิ้ง
มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .13$)

4. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ควบคุมครอง และ
แบบทอดทิ้ง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01
($F = 72.12$)

4.1 นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย และแบบให้ควบคุม
ครอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ($t = 3.66$)

4.2 นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย และแบบทอดทิ้ง
มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
($t = 6.64$)

4.3 นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบให้ควบคุมครองและแบบทอดทิ้ง
มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($t = 0.95$)

5. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง
หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาไม่แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.52$)

6. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง
หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.96$)

ตอนที่ 4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
ลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ปรากฏผล
ดังนี้

1. นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาสูง
($r = .7591$)

2. นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะเป็นบังคับทำ (r = .1290)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพของครอบครัวที่สัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตน พบว่า

1. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีมโนภาพแห่งตนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีผลต่อมโนภาพแห่งตนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะคะแนนของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนตามอัตภาพ และวัดมโนภาพแห่งตนตามปณิธาน เมื่อนักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบหนึ่งสูง อีกแบบหนึ่งต่ำ เมื่อรวมคะแนนเข้าด้วยกันก็ทำให้ได้คะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน หรือตัวแปรอื่นน่าจะมีผลต่อมโนภาพแห่งตนมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อีกประการหนึ่ง เนื่องจากนักเรียนอยู่ในจังหวัดชนบทจังหวัดเดียวกัน การประกอบอาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นชาวนา ชาวไร่ ค้าขาย และข้าราชการ นอกจากนี้ยังมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมประจำถิ่น ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างมาก จึงทำให้สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันไม่ชัดเจน ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของแอริส (1961 อ้างอิงมาจาก กรรณิการ์ ภูประเสริฐ 2517) ที่พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และดวงพรณ ทิพย์ไธ (เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต 2517 : 157) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากรอบครัวชั้นกลาง มีมโนภาพแห่งตนด้านการปรับตัว และความสัมฤทธิ์ผลสูงกว่านักเรียนที่มาจากรอบครัวชั้นต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 .05 และ .01 ตามลำดับ

2. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ผลการศึกษากลับนี้แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีผลต่อมโนภาพแห่งตน การถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด หัตถ์คดี และการประมาณค่าของตนเอง ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบต่างกัน จึงทำให้มโนภาพแห่งตนต่างกันด้วย นั่นคือ บิดามารดาเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก ความสัมพันธ์

ระหว่างบิดามารดาจะเป็นผู้ช่วยให้เด็กรู้จักประมาณค่าของตนตามความเป็นจริง ดังที่กิช เขียนไว้ว่า มโนภาพแห่งตนของบุคคลแต่ละคน มีพื้นฐานมาจากการรับรู้ของเขาเกี่ยวกับวิธีที่บุคคลอื่นแสดงการตอบสนองต่อเขา นี่คือการบิดามารดาให้การตอบสนองต่อเขาต่างกันตามสถานการณ์การอบรมเลี้ยงดู จึงทำให้เด็กมีมโนภาพแห่งตนต่างกัน

3. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน ($t = 4.24$) ผลการศึกษานี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อ 3 แสดงว่านักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน จะมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันด้วย ดังที่จรรยา สุวรรณทัต กล่าวไว้ว่า ผลอันเกิดจากหย่าร้างในครอบครัว จะกระทบกระเทือนต่อทัศนคติ การมองดูโลกและชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสตูเลอร์ (1972 : 255-269) ที่พบว่า ครอบครัวที่ไม่มีผู้ชายที่เป็นผู้ใหญ่อยู่ด้วย สมาชิกในครอบครัวจะมีความเลื่อมสมรรถภาพในการยืดหยุ่นด้านคตินิยม และจากการศึกษาของละเอียก ฐประยูร พบว่า คนใช้รักรวมเพศส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากพ่อถูกแยกไปหรือตาย จึงทำให้เกิดความสับสนไม่แน่ใจในบทบาทของตน ทำให้ไม่สามารถแสดงบทบาทของตนที่เหมาะสมได้ จึงเกิดมโนภาพแห่งตนไม่ตรงตามที่เป็นจริง

4. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา แตกต่างกัน ($F = .0973$) ซึ่งนำไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4 ผลการศึกษานี้เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ มีพฤติกรรมแก้ปัญหาสูงกว่า นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง และระดับกลาง ($t = 3.10$ และ $t = 7.50$ ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูงกับระดับกลาง มีพฤติกรรมแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา เป็นพฤติกรรมรวมของพฤติกรรมย่อย ได้แก่ พฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น พฤติกรรมแก้ปัญหาที่ตนเอง และพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองยอมสงบไปได้เอง จึงทำให้นักเรียนสามารถเลือกแสดงพฤติกรรมย่อยได้หลายลักษณะ

5. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน ($F = .13$) ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5 ทั้งนี้เพราะลักษณะพฤติกรรมบีบบังคับ ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย

เช่น พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น พฤติกรรมตำหนิตนเอง และพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย นักเรียนอาจจะไ้คะแนนย่อยของพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งสูง แต่กลับไ้คะแนนย่อยของอีกพฤติกรรมหนึ่งต่ำ เมื่อรวมคะแนนพฤติกรรมย่อยเข้าด้วยกัน จึงทำให้ไ้คะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองของนักเรียน ลักษณะบีบบังคับไม่ต่างกัน

6. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน (F = .13) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 6 ทั้งนี้เพราะมีความคาดหวังที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มและฝึกการตัดสินใจ ฝึกการใช้เหตุผลโต้แย้ง ซึ่งการฝึกนี้จะวางรากฐานของพฤติกรรมแก้ปัญหา ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง แม้จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน เมื่อพบสถานการณ์คล้ายคลึงกันอาจจะยึดเอาเกณฑ์ของสังคมมาเป็นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความพอใจต่อกันและกัน เพราะพฤติกรรมแก้ปัญหาเป็นการช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นกว่าเดิม

7. นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกัน (F = 72.12) ผลการศึกษาชั้นนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 7 ซึ่งสอดคล้องกันกับงานวิจัยของอดอร์โน (1950 : 406) ที่ศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่บุคคลตำหนิบุคคลอื่น มักเป็นคนมีอคติ ไม่ชอบเผชิญความจริง และสัพพัญญูนิย กกล่าวว่า พ่อแม่ที่เข้มงวด คุ ชอบตำหนิหรือลงโทษเสมอ ๆ เด็กจะใช้กลไกทางจิตแบบโทษผู้อื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมย่อยลักษณะหนึ่งของลักษณะบีบบังคับ ส่วนฉวลเพ็ญ วิเชียรโชติ พบว่า พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่นสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของคูลี ที่ว่าการแสดงการตอบสนองออกไป มีพื้นฐานมาจากปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อพฤติกรรมส่วนตัวของแต่ละคน และการแสดงพฤติกรรมลักษณะบีบบังคับเป็นการทำให้เกิดการเก็บกด และก่อให้เกิดความไม่สบายใจ จึงทำให้เด็กนักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูต่างกันนั้น พยายามหลีกเลี่ยงไม่แสดงพฤติกรรมนี้ โดยเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

8. นักเรียนที่มีสถานภาพการสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน และแบบแยกกันอยู่ หย่าร้างหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน ($t = .052$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 8 ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับการวางพื้นฐานพฤติกรรมมาตั้งแต่วัยเด็ก ดังนั้นแม้ว่าในเวลาต่อมาจะขาดบิดามารดาไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่น่าทำให้ผลต่อพฤติกรรมปัจจุบันของนักเรียน และพฤติกรรมแก้ปัญหาเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนนิยมที่จะมีพฤติกรรมลักษณะแก้ปัญหามากกว่าลักษณะอื่น เพราะจะทำให้เกิดผลดีทั้งต่อตัวเองและบุคคลอื่น

9. มโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .7591$) นั่นคือ ถ้านักเรียนมีมโนภาพแห่งตนสูง ก็จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะแก้ปัญหาสูงด้วย ผลการศึกษาข้อนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อ 9 และมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .1290$) นั่นคือ ถ้านักเรียนมีมโนภาพแห่งตนสูงก็จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับต่ำ ผลการศึกษาข้อนี้สนับสนุนสมมุติฐานข้อ 10 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลทั้งสองลักษณะ แสดงให้เห็นว่า มโนภาพแห่งตนของบุคคลแต่ละคน มีอิทธิพลและเป็นผลต่อแนวทางการแสดงพฤติกรรมของเขา กลุ่มนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับต่ำ เป็นไปตามแนวคิดของแกนโด (Kando, 1971 : 198) ที่ว่าบุคคลจะพยายามทำให้เกิดความลงรอยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างมโนภาพแห่งตน และการรับรู้ทั่วไปของบุคคลอื่น คือการแสดงพฤติกรรมตามที่ตนคิดว่า ตนเป็นในสายตาของบุคคลอื่น จากความหมายของมโนภาพแห่งตนที่อาร์กายล์ คินซ กำหนดไว้ แสดงว่าบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนสูงย่อมสามารถเข้าใจและรับรู้ความแตกต่างจากบุคคลอื่น จึงหลีกเลี่ยงการแสดงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ โดยเลือกแสดงพฤติกรรมแก้ปัญหาสูงกว่า เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับบิดามารดาและผู้ปกครอง

1. จากผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยแบบให้ความคุ้มครอง และแบบทอดทิ้ง มีมีโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน ย่อมแสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด หัตถ์คดี คำนิยม ความทะเยอทะยาน และการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของเด็ก ดังนั้นบิดามารดาจึงควรจะอบรมเลี้ยงดูบุตรในแบบที่มุ่งช่วยให้เด็กรู้จักตัวเองทั้งในทางดีและไม่ดี เข้าใจในบทบาทของตนและรับรู้ว่าคุณแตกต่างจากบุคคลอื่น อันเป็นการยอมรับตนเองและผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะช่วยให้เด็กมองเห็นตนเองอย่างที่เป็นจริง ทำให้เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร บิดามารดาควรจะเน้นเกี่ยวกับการเสริมอกฏเกณฑ์พื้นฐานที่ถูกต้องของสังคมให้เด็กได้รับไว้เป็นรากฐานพฤติกรรม ทำให้เด็กเป็นคนมีบุคลิกและสุภาพจิตใจ

3. สถานภาพการสมรสของบิดามารดาเป็นสิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง ที่ทำให้เด็กเกิดมโนภาพแห่งตนตามความเป็นจริง หรือไม่เป็นตามความเป็นจริง เพราะการที่เด็กขาดผู้ใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไป ย่อมกระทบกระเทือนต่อจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด ความมั่นใจในบทบาทของตน และการรับรู้ตนเอง บิดามารดาจึงควรที่จะรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน รักษาบรรยากาศภายในบ้านให้อบอุ่น มั่นคง รั่วใคร่ ปกป้องกันระหว่างพ่อแม่และลูก จะช่วยให้เด็กเข้าใจและมีพฤติกรรมตอบสนองต่อผู้อื่น และต่อสถานการณ์ได้เหมาะสม

สำหรับครูแนะแนว

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่าสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสถานภาพการสมรสของบิดามารดาที่มีผลต่อมโนภาพแห่งตนและพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ครูแนะแนวจึงควรเป็นผู้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่เหมาะสมให้แก่บิดามารดา และผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งให้บิดามารดาเห็นความสำคัญของมโนภาพแห่งตน ว่ามีผลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก

สำหรับการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน ควรจะได้อศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้ศรัทธาเสพศิก เด็กที่มีเชื้อชาติต่างกัน หรือมีศาสนาต่างกัน เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของมโนภาพแห่งตนยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้แยกศึกษาตัวแปรพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล เป็นลักษณะย่อย จึงทำให้ผลของการเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลไม่ชัดเจนในการตีความหมาย จึงควรจะทำการศึกษาซ้ำในเรื่องนี้อีก และแยกศึกษาตัวแปรพฤติกรรมที่เป็นลักษณะย่อย
3. น่าจะทำการวิจัยในรูปของการทดลอง ศึกษาความสัมพันธ์ของมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลทั้ง 6 แบบ เพื่อจะได้เข้าใจถึงความสำคัญของตัวแปรเหล่านี้ยิ่งขึ้น จะได้นำมาออกแบบสิ่งสองและถ่ายทอดพฤติกรรมที่เหมาะสมให้เด็กต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤตยา กษามุกติ การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีและบุคลิกภาพของบุตรที่บิดามารดาเปรียบ
การศึกษาด้วยกัน ปริณิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 122 หน้า
 อักสำเนา
- กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ การจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน 2521, 148 หน้า
 กาญจนา หาสีทะพันธ์ ครอบครัวสัมพันธ์ สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย 2518,
 150 หน้า
- เกื้อกูล ทาสีทธิ การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีและบุคลิกภาพของบุคคลจากครอบครัวที่มีฐานะ
ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยกัน ปริณิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514,
 178 หน้า
- กันทนา สุขวณิช "สุขภาพจิตกับสังคมปัจจุบันและอาชญากรรมในวัยรุ่น" วารสารจิตวิทยาคลินิก
 1 : 23 เมษายน 2520
- ✓ จันทมาศ ชื่นบุญ จิตวิทยาเด็ก ร.พ. ชุมชุมสหกรณ์การชายและการซื้อแห่งประเทศไทย จำกัด
 2515, 255 หน้า
- ✓ จุมพล พูลภัทรชีวิน มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และลักษณะความเป็นผู้นำ ของนักเรียน
ที่เป็นผู้นำ และนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริณิพนธ์ วิทยาลัย
 วิชาการศึกษาประสานมิตร 2514, 112 หน้า อักสำเนา
- ✓ จรรจา สุวรรณทัต "ปัญหาการหย่าร้างในครอบครัว" วารสารจิตวิทยา สมาคมจิตวิทยาแห่ง
 ประเทศไทย 2510
- จำรัส บุญญานันท์ มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความต้อการสัมพันธิผลของนักเรียนที่
ประพดกิดลอยตาม และที่อยู่กับสังคม ปริณิพนธ์ 2515, 119 หน้า
- กัน แพเพชร การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขต 3 ปริณิพนธ์ ค.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
 2517, 84 หน้า อักสำเนา

ทองพล บุญยิ่ง การศึกษาระหว่างสังคมิตรี มโนภาพแห่งคน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม วิทยาลัยวิชา
 การศึกษาประสานมิตร 2516, 74 หน้า อักสำเนา

นรา สมประสงค์ ความสัมพันธ์ระหว่างความซัดแย้งของวัยรุ่นกับพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดูของ
พ่อแม่ ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 101 หน้า อักสำเนา
 ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
สถานการณ์ทางสังคมไทยในปัจจุบัน 2512, 262 หน้า

✓ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง "สังคมเด็ก" วารสารจิตวิทยา สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย 2514

✓ ประมวล คิคกินสัน ทฤษฎีจิตวิทยาว่าด้วยบุคคลิกภาพ วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม 2511,
 126 หน้า

✓ ประพันธ์ สุธาวาส ความก้าวหน้ากับการอบรมเลี้ยงดู ปรินุณานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 2519, 56 หน้า อักสำเนา

ปราชญาลพน กัณเณตร ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ
และการปรับตัว ปรินุณานิพนธ์ กศ.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2515,
 235 หน้า อักสำเนา

ประยงค์ เมฆสวัสดิ์ "ปัญหาความประพฤติของเด็กและวิธีการแก้ไข" การประชาสงเคราะห์
 6 : 8-17 มิถุนายน 2517, 58 หน้า

พืพงค์ ลีรวัดนางกูร การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองกับแบบยับยั้งตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล
จังหวัดชลบุรี ปรินุณานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2519, 182 หน้า
 อักสำเนา

ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน การพิมพ์เกื้อกูล 2506, 135 หน้า

มานิต รจิรวโรคม "การปกป้องคุ้มครองจนเกินควร" ชัยพฤกษ์ 29 : 14-15 สิงหาคม 2516

นัญชรี บุญนาค การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประภคของบิดาพารดา และบุคคลิกภาพของเด็ก ใน
จังหวัดพระนครและทางจังหวัด ปรินุณานิพนธ์ ค.บ. พุฒาลงกรณมหาวิทยาลัย 2514

มินนิโซตา, มหาวิทยาลัย สถาบันสวัสดิการเด็ก การเลี้ยงดูและอบรมเด็ก สภาวิจัยแห่งชาติแปล
2511, 137 หน้า

ละเอียบ ชูประยูร "การศึกษาทางจิตวิทยาในคนไข้ไฮโมเซกซอลด์" วารสารจิตวิทยาคลินิก
1 : 1-3 พฤษภาคม 2518

✓ วรวิฑูรย์ ฐาคำ คนตีในสังคมประชาธิปไตย เอกสารประกอบการสอน 2520, 8 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2521, 164 หน้า

วีรยุทธ วิเชียรโชติ รายงานการวิจัยเรื่องความเกรงใจในคนไทย ฉบับที่ 1 ลักษณะและธรรมชาติ
ของความเกรงใจ กันยายน 2513, 23 หน้า อัดสำเนา

_____. รายงานการวิจัยเรื่องความเกรงใจในคนไทย ฉบับที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่าง
พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจและการปรับตัว 2515 อัดสำเนา

สมสรร วงษ์น้อย วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2521,
89 หน้า

อัมพิกา ปัทมานนท์ การศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของขบวนการสังคมประกิต และ
ความเกรงใจระหว่างเด็กไทยพุทธกับเด็กไทยมุสลิม ปริณิพนธ์ 2516, อัดสำเนา

อรทัย ชื่นมน้อย จิตวิทยาเกี่ยวกับโรคจิต โรคประสาท และความผิดปกติทางเพศ กรุงเทพมหานคร
การพิมพ์ 2518

✓ อานนท์ อาภาภิรม ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมของไทย โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด 2517,
150 หน้า

_____. มนุษย์กับสังคม สังคมและวัฒนธรรมไทย โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ 2515, 357 หน้า

✓ อำไพ ศิริพิพัฒน์ ความนึกคิดเกี่ยวกับคน วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 5-6 สิงหาคม -
พฤศจิกายน 2515

- ✓ Argyle, Michael. The Psychology of Interpersonal Behavior. 1972.
 _____. Social Interaction. Methuen & Co. Ltd., 1973. 540 p.
- Bandula, A. and Watlers, R.W. Social Learning and Personality Development. New York, Holt, Rinshart and Winston, Inc. 1963. 329 p.
- Cattle, R.L. Personality and Social Psychology. Robert R. Knapp, Sandiago, 1964. 799 p.
- Downie, N.M. and Heath, R.W. Basic Statistical Methods. fourth edition, Harper & Row, Publishers, 1974. 355 pp.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3 rd. ed., McGraw-Hill Book Company, New York, 1978. 429 p.
- Garlow Jeon, Katkovsky, Walter. Reading In The Psychology of Adjustment. McGraw-Hill Book Company, 1968. 714 p.
- ✓ Gouldner, Alvin W. and Gouldner Helen P. Modern Sociology. Harcourt, Brase and World, Inc., 1963. 650 p.
- Guilford, J.P. and Fruchter, Benjemin. Fundomental Statistics in Psychology and Education. 5 th. ed., McGraw- Hill Book Company, New York, 1973. 546 p.
- Hall, Calvin and Lindzey, Garner. Theories of Personality. John Willey and Son, Inc., New York, 1957. 622 p.
- Hurlock, Elizaboth B. Adolescent Development. McGraw-Hill, 1967. 718 p.
- Jersild, T. Arthur. Child Psychology. New Jersey : Prentice - Hall Inc., 1968. 480 p.
- Kando, Thomas M. Social Interaction. The C.V. Mosley Company, St. Lours, 1977. 409 p.
- New Comb, Theodore M. Social Psychology. New York, Drydin, 1950. 690 p.
- Nuanpen Kosolsreth Wishiarajote. A Press-Culture Study of Societal Vales and Personality of Thai and America Adolescents. Thesis, 1968.
- Purkey, William W. Self-Concept and School Achievement. 1970. 36 p.
- Rogers, Carl R. The Organization of Personality. Amer. Psychologist, 1974. 240 p.

Sarason, Irwin G. Personality and Objective Appreash. Willey
International Education, 1972. 514 p.

ภาคผนวก ก
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 33 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของมโนภาพแห่งตน จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	N	$\sum x$	$\sum x^2$
ระดับสูง	62	14,707	4,143,427
ระดับกลาง	204	47,767	11,226,514
ระดับต่ำ	314	70,299	15,898,711

ตาราง 34 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของมโนภาพแห่งตน จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดู

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดู	N	$\sum x$	$\sum x^2$
แบบประชาธิปไตย	92	88,166	359,018,642
แบบให้ความคุ้มครอง	106	23,947	19,473,676
แบบทอดทิ้ง	382	20,661	18,738,633

ตาราง 35 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของมโนภาพของคน จำแนกตามสถานภาพการสมรสของ
บิดามารดา

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	n	$\sum x$	$\sum x^2$
แบบอยู่ด้วยกัน	445	144,138	7,099,703
แบบแยกกันอยู่	135	30,723	2,364,618

ตาราง 36 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหา
จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	n	$\sum x$	$\sum x^2$
ระดับสูง	62	14,908	13,025,176
ระดับกลาง	204	49,047	95,531,421
ระดับต่ำ	314	95,157	74,708,298

ตาราง 37 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับ
จำแนกตามสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	N	$\sum x$	$\sum x^2$
ระดับสูง	62	9,783	1,840,068
ระดับกลาง	204	34,094	1,621,734
ระดับต่ำ	314	52,491	14,921,923

ตาราง 38 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหา
จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	N	$\sum x$	$\sum x^2$
แบบประชาธิปไตย	62	81,462	118,801,601
แบบให้ความคุ้มครอง	204	27,097	36,633,934
แบบทอดทิ้ง	314	21,612	5,254,542

ตาราง 39 ค่า $\sum x$ $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะเป็นบังคับ
จำแนกตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร

สถานภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตร	N	$\sum x$	$\sum x^2$
แบบประชาธิปไตย	382	93,859	192,143,510
แบบให้ความคุ้มครอง	106	20,294	19,473,676
แบบทอดทิ้ง	92	16,018	3,727,003

ตาราง 40 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ลักษณะแก้ปัญหา
จำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

สถานภาพการสมรสของบิดามารดา	N	$\sum x$	$\sum x^2$
แบบอยู่ด้วยกัน	445	104,459	135,125,850
แบบแยกกันอยู่	135	31,533	10,592,170

ตาราง 41 ค่า $\sum x$, $\sum x^2$ ของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลลักษณะบีบบังคับ
จำแนกตามสถานการณ์การสมรสของบิดามารดา

สถานการณ์การสมรสของบิดามารดา	N	$\sum x$	$\sum x^2$
แบบอยู่ด้วยกัน	445	74,635	12,902,194
แบบแยกกันอยู่	135	22,904	3,908,851

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว

1. ชื่อ นามสกุล.....
 ชั้น โรงเรียน.....จังหวัด.....
2. ชื่อนิศา นามสกุล อายุ
 จบการศึกษาระดับ อาชีพ
 รายได้ประจำเดือนประมาณกี่บาท บาท
3. ชื่อนมรดา นามสกุล อายุ
 จบการศึกษาระดับ อาชีพ
 รายได้ประจำเดือนประมาณกี่บาท บาท
4. สภาพการสมรสของนิศานมรดา อยู่ด้วยกัน หย่าร้าง
 นิศาถึงแก่กรรม นมรดาถึงแก่กรรม นิศานิกรรมาใหม่
 นมรดาถึงแก่กรรม นิศานมรดาถึงแก่กรรม
5. สถานที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน
 บ้านนิศานมรดา บ้านนิศา บ้านนมรดา
 บ้านญาติ วัด หอพัก